

A BANDA I BANDA DEL CAMÍ DE LES JONQUERES. MÉS TOPÒNIMS HISTÒRICS DE LLORITO

Antoni Ginard Bujosa i Andreu Ramis Puig-gros

XXI Jornada d'Antroponímia i Toponímia. Santa Maria del Camí, 2008

INTRODUCCIÓ

L'antic camí de les Jonqueres, també dit dels Joncs, és l'actual camí de sa Font, que connectava el casc urbà de Llorito amb el camí Vell de Sineu a Algaida. El camí se situa en sentit longitudinal en el centre d'una petita depressió i d'un espai definit per les fites de la xarxa viària i per la topografia: a la part de ponent, s'estén fins a ses Timbes (un possible límit de la possessió de Son Bauló) i al camí de Pina; a la part de llevant, arriba a les Costes fins a l'antic camí de Llorac (que actualment és la carretera de Llorito a Montuiri).

L'espai, situat a migjorn del poble, estava ocupat per terres de cultiu que han estat intensament parcel·lades des del segle XVII i sobretot des del segle XIX, tot configurant un paisatge que ha experimentat importants transformacions. La toponímia ve definida per una sèrie de vies de comunicació i per un seguit de noms de lloc, avui en dia desapareguts, a causa de l'evolució i dels canvis dels usos del sòl. L'espai més proper al casc urbà està en part urbanitzat sobre terres que foren propietat del convent de Llorito des de mitjans del segle XVII fins a 1835.

LA XARXA VIÀRIA

Els aspectes relacionats amb els camins són interessants. És evident que no només han experimentat canvis de denominació, sinó que també han evolucionat amb modificacions del seu traçat i del seu ús i freqüentació.

EL CAMÍ DE SA FONT O CAMÍ DELS JONCS

L'antic camí dels Joncs o de les Jonqueres és l'actual camí de sa Font, que uneix el casc urbà i l'antic camí de Sineu a Algaida. És un camí asfaltat que discorre, de nord a sud, per la part central d'una lleugera conca o depressió delimitada pels relleus de *sa Costa* (a llevant) i *ses Timbes* (a ponent). El seu traçat coincideix amb el llit natural d'un xaragall que té l'origen a Son Gelabert i que, després de travessar els comellars d'en Moreu i d'en Miraes,

arriba a l'antic camí d'Algaida, on la part més baixa del camí s'encaixa en torrentera i pren el nom de torrent de Llorac. Encara ara perdura un siquió paral·lel al camí que canalitza l'aigua cap al torrent. Aquestes circumstàncies expliquen les primitives denominacions del camí, conegut com a *camí de les Jonqueres* (1650) o *camí dels Jonchs* (1684), en una clara al·lusió a la vegetació predominant en terrenys baixos, d'aiguamolls o ribes de cursos d'aigua. El nom actual del camí deriva probablement del fet de donar accés als establiments de la possessió de la Font Figuera.

Històricament ha tengut diverses denominacions amb diferents grafies d'acord amb la documentació de l'any 1702:

- *Camí Real dit dels Jonchs qui va desde Llorito ála vila de St. Juan* (ARM ECR 1052, f. 7), també anomenat camí dels Joncs o camí de Sant Joan, perquè, finalment, passant per Son Daviu, Son Fred i Son Brondo, es dirigia a la vila de Sant Joan.
- *Camí delas Jonqueras* (ARM ECR 1052, f. 17)
- *Camí Real anant ála font figuera* (ARM ECR 1052, f. 27), també documentat *camí per lo qual se va de dit lloch de Llorito ála font figuera* (GINARD; RAMIS, 2007: 139).
- *Camí Real qui va del lloch de Llorito ála vila de Montuiri* (ARM ECR 1052, f. 48); *Camí Real qui va desde Llorito á Montuiri per altra nom dit el Camí dels Jonchs* (ARM ECR 1052, f. 64), i posteriorment també conegut per camí de Montuiri, atès que a través de Son Daviu i Son Fred enllaçava amb l'antic camí de Sineu a Montuiri.

L'actual camí de sa Font es pot dividir en dos sectors: el primer, des del casc urbà fins al Puntarró i, el segon, des d'aquest darrer punt fins al camí Vell de Sineu a Algaida, un tram que discorre per dins terres parcel·lades de l'antiga possessió de la Font Figuera.

EL CAMÍ VELL D'ALGAIDA

El *camí d'Algaida*, d'origen medieval, unia les viles de Sineu i Algaida. Per la part de llevant, entra en el terme de Llorito entre es camp Vanrell de Son Joan Arnau i Son Real, a la intersecció amb el camí de Son Fangos o camí del Rei (fins a aquest punt coincideix amb el traçat de la carretera de Sineu a Palma, (Ma-3011); transcorre per Son Estela, ca na Martina i Llorac, travessa l'actual carretera de Llorito a Montuiri (Ma-3231), sa Font Figuera, les terres de l'antiga possessió de Son Miralles, sa Talaia, can Moreno i Son Berenguer. Des del creuer amb el camí de Son Fred (sa Costa de na Curta) és conegut també com a *camí de Son Berenguer*.

Probablement, la primera referència a l'actual camí Vell d'Algaida apareix com a una confronta de la propietat de la font Figuera el 18 de novembre de 1395:¹ *la Font de la Figuera*

---

1 A part d'aquesta referència documental directa, Gabriel Bibiloni Trobat ha documentat uns anys abans un camí públic reial d'Algaida a Inca i que interpreta que possiblement anava via Sineu, segons el Llibre d'Inquisicions de la Cúria Reial de la Parròquia de Castellitx dels anys 1379-1388. Veure BIBILONI TROBAT (1997: 63 i nota 110).

affronta [...] ab lo camí de Sineu qui va a Castelig (ARM RP 2.006, f. 781 i 781v). Una nova referència al camí de Sineu a Algaida és de 15 de desembre de 1417 (ARM Vicenç Verger V-5, f. 28 a MULET, ROSSELLÓ, SALOM, 1995: 58).

EL CAMÍ DE PINA

El camí de Llorito a Pina, actual carretera Ma-3130, ha tengut igualment diverses denominacions: *camí qui va desde Llorito a Pina* (ARM ECR 1052, f. 6); *lo camí de Pina* (ARM ECR 1052, f. 9); o també, *camí de pobledors per al qual se va de dit lloch en al de Pina* (ARM ECR 1052, f. 19). El darrer nom podria correspondre en concret al tram situat entre el nucli urbà i l'antiga alqueria Manresa (posteriorment Son Bauló), amb la qual cosa el nom podria remuntar-se al moment de la creació del primer grup de cases medievals (segle XIV).

EL CAMÍ DE MANRESA O DE SINEU

Des del punt de vista històric aquesta via apareix com el *camí de Llorito* o el *camí de Manresa* (1601). És el tram que unia el primitiu nucli de Manresa amb el camí d'Algaida amb el qual enllaçava a l'alçada de Son Estela (sa punta d'en Pagès). Col·loquialment es coneix també com a *carretera de Sineu*, quan designa el tram entre les dues poblacions, i com a *carretera de Palma*, a partir de Llorito cap a Ciutat. Les primeres referències sobre el *camí de Manresa* són de novembre de 1370 (ARM P-156, f. 74 a MULET, ROSSELLÓ, SALOM, 1994: 132).

EL CAMÍ DE LLORAC

El camí de Llorac, o *camí del moli de llorach* (AMS, 2/19 Cadastre 1759), es correspon amb l'actual carretera que uneix Llorito amb Montuïri. Parteix del camí de Sineu (Ma-3130), entre l'antic molí de Llorac i *es Cocons*; per baix de sa Costa arriba a Llorac i segueix fins al terme de Montuïri ran del camp de Jesús de Son Brondo. El projecte i la reforma del camí són de 1930 (CORTÈS FORTEZA, 1995: 36). Dins el terme de Llorito creua el camí d'Algaida, ran del Figueraleit (aquesta intersecció es podria correspondre amb el topònim històric de la *creu de Llorac*), el camí de sa Rota d'En Palem, el torrent de Llorac, el camí vell d'Ariany, el camí de Son Coix i el camí de Son Fred que delimita el terme municipal. Vora el camí hi ha pou de Llorac situat ran del torrent del mateix nom.

EVOLUCIÓ TOPONÍMICA (1607-1864)

A principis del segle XVII, el cadastre de 1607 es componia de dos registres que semblen dues còpies de la mateixa relació. La primera és incompleta, mentre que la segona està en millor estat. La consulta de les dues sèries documentals aporta, en aquest cas, un conjunt de topònims que eventualment es troben a l'àrea estudiada.

1607 (AMS CADASTRE 1607 I 2/5)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
83v	Antoni Jorda	1-0-0	120-0-0	terra al hort de na guala
84v	Pere Gelebert del pou fadri	2-0-0	160-0-0	terra al figaral
84v	Pere Gelebert del pou fadri	2-0-0	200-0-0	terra a la sort dena Gual
85v	Guillem Real <i>Busquet</i>	1-0-0	?-0-0	terra prop de arnau capo
87	Joan Jaume de Pere	2-2-0	300-0-0	camp y vinya al Camp redo
87	Joan Jaume de Pere	1-1-0	150-0-0	a la sort den falip
87	[Arnau Capó?, il·legible]	?-0-0	?	ales costes y 2 cor. Camp y vinya
87v	Hereus de monserrat coll	0-2-0	60-0-0	terra a la sort dena guala
87v	Pere Jaume fadri	2-0-0	220-0-0	terra y vinya al Camp redo

1607 (AMS CADASTRE 1607 II 2/5)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
137	Antoni Jorda	1-0-0	120-0-0	terra al ort dene Guale
139v	Pere Gilebert del pou fadri	2-0-0	160-0-0	terra al figuerat
139v	Pere Gelebert del pou fadri	2-0-0	200-0-0	terra a la sort denagual
141v	Guillem Real <i>Busquet</i>	1-0-0	?-0-0	terra prop arnau capo
145	Joan Jaume de Pere	2-2-0	300-0-0	camp y vinya alcamp redo
145	Joan Jaume de Pere	1-1-0	150-0-0	a lasort den falip
146	Arnau capo	6-0-0	700-0-0	ales costes y 2 corterades camp y vinya
146v	Hereus de monserrat coll	0-2-0	60-0-0	terra a la sort dene guale

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
146v	Pere Jaume fadri	2-0-0	220-0-0	terra y vinya al Camp redo
148	Climent Joan fedri	4-0-0	450-0-0	terra alcos
148	Pere Tugores de Bernat	2-0-0	200-0-0	terra alcos
148	Joan Tugores de Bernat	1-0-0	100-0-0	terra alcos
148v	Michel Real devant le iglesia	4-0-0	600-0-0	camp y vinya alevela
149	Francesch Gilebert del pou	20-0-0	1680-0-0	terra y vinya truiant al pou
149	Joan Gilebert del pou	20-0-0	1630-0-0	ab tres cortons vinya al figueral

El 1607 es documenten una quinzena de topònims que són identificables pel nom del propietari i que poden situar-se a l'eix del camí dels Joncs: el primer és *la sort de na Guala*, documentat *l'hort de na Guala* i *la sort de na Gual*, situada sens dubte al camí dels Joncs, un topònim que tindrà continuïtat fins a la segona meitat del segle XIX. Un hipotètic origen del topònim podria ser l'existència de censos que es feien efectius a la família Gual Desmur. En efecte, el 1769 es satisfien censos a Pere Gual Desmur sobre terres de la sort de na Guala (AMS Cadastre 1769, f. 406), al camí dels Joncs (f. 402) i a la creu d'en Climent (f. 428); també rebien censos per la sort de na Guala el col·legi de Sant Martí (f. 404), Joan Antic de Llorach (f. 406), el reverend Comú de Campos (f. 410) i el Convent de Llorito (f. 421), entre d'altres perceptors.

Les sis quarterades d'Arnau Capó, situades a *les Costes*, fixen aquest topònim alhora que podrien ser l'origen de la posterior *sort Capona*.² L'anomenada *terra prop de Arnau Capó* era propietat de Guillem Real *Busquet*, un llinatge que es mantindrà com a propietari en aquesta zona gairebé al llarg de dos segles. Altres topònims que podem situar en aquest indret són *el Pou* i *el Figueral*, segurament vinculats a la família Gelabert del Pou. La terra del *Cós*, propietat de Climent Joan fadri, és a l'origen del topònim *la creu d'en Climent* que apareixerà designada com *la Creueta* a partir de 1635 i *la creueta d'en Climent* (1650). *La Vela*, que continua com a topònim viu ran del camí de sa Font a la part de ponent, apareix també citada per primera vegada el 1607; la relació amb el llinatge Real podria confirmar la seva ubicació. *El Camp Redó* és un altre topònim també documentat posteriorment, mentre que *la sort d'en Felip* podria estar situada a migjorn del casc urbà, atès les intenses parcel·lacions que afectaren aquesta zona, moltes amb el genèric de *sort*. Finalment, s'han de destacar les propietats (40 quarterades) dels germans Gilabert del Pou. Les terres de Francesc Gelabert del Pou seran objecte de segregació durant la primera meitat del segle XVII.

El 1615 es mantenen els topònims anteriors (*la sort de na Guala*, *el Figueral*, *la sort d'en Felip*, *el Camp Redó*, *el Cós*, *les Costes*, *devant lo Pou*) i n'apareix algun

² En relació a la família Capó, cap a l'any 1627, la capella de les Ànimes del convent de Llorito fou construïda a costes de l'honor Joan Capó, fill d'Arnau (MUNAR, 1975: 50).

de nou, com el *camí de Montuïri*, referit igualment al camí dels Joncs. També es documenta com a única propietat la possessió de la Font Figuera; segons els estims de 1578 (AMS 2/2, f. 123v), sense esmentar el topònim, Gabriel Torelló era propietari de les *Cases y terras del seu rafal de tenor de dotze corterades del bisbe, cinchsentas liures*.

1615 (AMS CADASTRE 1615 1/7)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
611v	Antoni Jorda	1-0-0	125-0-0	terra a la sort de na guala
628v	Viuda de Pere Gelabert del pou	2-0-0	200-0-0	terra al figueral
628v	Viuda de Pere Gelabert del pou	2-0-0	250-0-0	terra a la sort de na gual
640v	Pere Jaume fadri	0-2-0	70-0-0	terra a la sort de na guala
640v	Pere Jaume fadri	2-0-0	300-0-0	camp y vinya
648v	Arnau capo	5-0-0	600-0-0	terra a les costes
649v	Joan Jaume de Pera	2-2-0	200-0-0	a la sort den felip
652v	Pere Juan Jaume fill de Juan	1-1-0	130-0-0	terra al camí de muntuiri
652v	Pere Juan Jaume fill de Juan	1-0-0	200-0-0	terra y vinya al camp redo
657v	Hereus de Monserrat coll	0-2-0	60-0-0	terra
662v	Climent Joan fedri	7-0-0	700-0-0	terra a les costes
663v	Pere Tugores de Bernat	6-0-0	950-0-0	terra al cos
665v	Michel Real devant la iglesia	6-0-0	800-0-0	camp y vinya
666v	Francesch Gelebert del pou	20-0-0	2500-0-0	camp y vinya devant lo pou
667v	Joan Gelebert del pou	20-0-0	2000-0-0	terra ab tres cortons vinya
691v	Gll. torello	9-2-0	1600-0-0	la possessio dita la font figuera

El cadastre de 1635 gairebé triplica els registres de 1615 (45 vs. 16). És una relació notablement més concreta, que aporta una informació toponímica més precisa i més nombrosa i dóna indicis d'una major parcel·lació amb un increment dels noms de lloc. Pel que fa a la xarxa viària apareix novament el *camí de Montuïri* o *camí de la Font Figuera*, juntament amb el *camí de Llorach*. Segueixen els topònims la *sort de na*

Guala, també denominada *a son aguala*, i altres propietats designades amb el genèric *sort*, com són la *sort Busqueta*, que podria prendre el nom del malnom *Busquet*, també *junt a la sort d'en Sart* i terra a *la Sort*.

L'any 1635, ***La creueta*** es documenta en diverses ocasions, en alguns casos vinculada al llinatge Joan, relacionat amb Climent Joan, origen a la vegada del nom ***la creu d'en Climent***, situada a la cruïlla de l'actual *camí de sa Font* (antic *camí dels Joncs*) amb l'actual *camí de ses Costes* o de sa Costa. Els seus orígens es documenten a partir de 1578, moment en què Gabriel Joan tenia cases i corral i tres quarterades de terra a Llorito valorades en 150 lliures (AMS Estims 1578 2/2, f. 121). El 1601, Gabriel Joan havia incrementat el patrimoni i, a més de les cases i corral, posseïa 4 quarterades de terra, unes 50 cabres i una vaca (AMS Cadastre 1601 2/4, f. 62v). Sis anys més tard, el 1607, els seus béns havien passat a mans de Climent Joan, fadrí, que conservava cases i corral, mobles, dos bous i someres i les *quatre corterades terra al cós*, valorades en 450 £ (AMS Cadastre 1607 2/5, f. 148). És en aquest moment, per tant, quan apareix el propietari (Climent Joan) que més endavant donarà lloc al nou topònim a un indret anomenat *el cós*, segurament indicador de l'espai on es feien corregudes, especialment idoni per la proximitat al casc urbà i per ser un lloc planer. El 1615 Climent Joan, fadrí, havia incrementat el patrimoni fins assolir les set quarterades de *terra a les costes*, valorades en 700 £ (AMS Cadastre 1615 1/7, f. 662v); *Les Costes* és un altre topònim, encara viu, que ens situa amb més precisió l'indret. El 1635, l'heretat de Climent Joan es reparteix entre Antoni Joan que, entre altres béns, té dos quartons i mig al *Pinaret* i una quarterada a *la Creueta*, valorada en 100 £, mentre que Josep Joan tenia una quarterada i un quartó al *Pinaret* (AMS Cadastre 1635 2/8, f. 317v). A mitjan segle XVII, el 1650, Antoni Joan, a més d'altres béns, conservava una quarterada *camp a la creueta den Climent*, valorada en 80 £ (AMS Trabuc i descàrrec 1650 2/11, f. 426v). Més endavant, el 1684, la viuda d'Antoni Joan, mantenia dos quartons a ***la Creu den Climent***, valorats en 60 £ (AMS Llibre de trabuc 1684, f. 386v). Així mateix, el topònim *la creu d'en Climent* apareix documentat el 1769 (AMS Cadastres i Estims. Llorito. 1769. f. 409v i 427v). Més endavant, el 1863, s'ha d'identificar amb el topònim ***la Creueta***.

Molt probablement, cap a l'any 1635, les propietats de Francesc Gelabert del Pou s'havien reduït a tretze quarterades i un quartó, amb la qual cosa ja devien haver estat parcel·lades en part-ateses les referències a terres de Francesc Gelabert del Pou que eren d'altres propietaris. És possible situar alguns topònims: ***el Figuerale***, documentat així mateix com ***el Figueral***, ***l'Era***, ***el Pinaret***, força repetit; ***el Canyar***, ***el Palmer*** de Francesc Gelabert i el dubte de la ubicació del puig de Francesc Gelabert. Totes aquestes propietats conformaven una notable partida de terra annexa al camí de Llorito a Sineu, subaix del Convent, entre el camí dels Joncs, el camí de la Costa i el camí de Llorac i el camí de Sineu.

A través de la documentació no s'ha pogut concretar l'extensió del rafal de la Font Figuera, però hi ha alguns topònims que fan referència al seu entorn: *prop de la Font Figuera*, *a la Font Figuera* i, naturalment, el *camí de la Font Figuera*. Dades posteriors del cadastre de 1639-1646 mantenen el topònim del *camí de la Font Figuera* i documenten explícitament el *camí de les Jonqueres* per ubicar una propietat de Climent Joan.

1635 (AMS CADASTRE 1635 2/8)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
	Joan Gelebert del pou	25-0-0	2300-0-0	
297v	Gabriel Real de Miquel	2-2-0	300-0-0	al camí de muntuirí
297v	Gabriel Real de Miquel	3-2-0	550-0-0	a dit camí
297v	Gabriel Real <i>rebi</i>	4-0-0	600-0-0	a la punta del pou
297v	Gabriel Real <i>rebi</i>	7-1-0	2000-0-0	al camí de la font figuera
297v	Francesch Gelebert del pou	1-1-0	200-0-0	a la sort de na Guala
297v	Francesch Gelebert del pou	8-0-0	600-0-0	al figueralet
297v	Francesch Gelebert del pou	1-0-0	200-0-0	a la ere
297v	Francesch Gelebert del pou	1-0-0	120-0-0	al pinaret
298v	Francesch Gelebert del pou	2-0-0	400-0-0	al canyar
300v	Pere Jaume fadri	2-0-0	300-0-0	al camí de llorach
301v	Pere Juan Jaume	1-1-0	120-0-0	prop la font figuera
301v	Pere Juan Jaume	1-1-0	100-0-0	a la sort busqueta
302v	Gabriel Joan	0-2,5-0	100-0-0	a la creueta
302v	Domingo Jaume	1-2-0	200-0-0	a la creueta
302v	Domingo Jaume	1-2-0	250-0-0	al camí de muntuirí
303v	Pere Tugores	2-2-0	200-0-0	al camí de llorach
303v	Viuda Antonia Bertran	0-1,5-0	25-0-0	al pineret
305v	Antoni Jorda	0-2-0	175-0-0	al camí de llorach
305v	Antoni Jorda	0-1,5-0	75-0-0	a la sort de na Guala
306v	M. Rafel vert sastre	1-0-0	110-0-0	a Ff. Gelabert
309v	Joan Gelabert	0-2-0	50-0-0	a son aguala
310v	M. Joan Picornell	0-2-0	100-0-0	junt a la sort den sart
312v	m. Antoni Gelebert	1-0-0	130-0-0	a la sort de na Guala
313v	Joan Jaume de Antoni	0-2-0	100-0-0	de Ff. Gelebert
314v	Antoni Bertran	0-2,5-0	70-0-0	al pineret

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
314v	Antoni Bertran	0-2-0	100-0-0	vinya a la sort de na Guala
315v	M. Coll	0-2-0	100-0-0	camp i vinya a la sort de na Guala
315v	Mateu Llabres del lladoner	0-2-0	100-0-0	a la sort de na Guala
315v	M. Coll	0-2-0	100-0-0	a lo de Ff. Gelabert
317v	Antoni Joan	0-2,5-0	75-0-0	terra al pinaret
317v	Antoni Joan	1-0-0	100-0-0	terra a la creueta
317v	Joseph Joan	1-1-0	150-0-0	al pineret
317v	Catta. Riga (?)	0-2-0	60-0-0	terra al pineret
318v	Vda. de M. Jaume	0-2-0	100-0-0	a la sort de na Guala
319v	Gabriel Llabres	1-0-0	125-0-0	terra de Ff. Gelebert del pou
324v	Antoni Ferrando	1-1-0	250-0-0	al palmer de Ff. Gelebert
324v	Elisabet Munar	1-0-0	75-0-0	al puig de Ff. Gelebert
326v	Antoni Jaume d'Antoni	3-0-0	175-0-0	terra a la sort
326v	Antoni Jaume d'Antoni	0-1,5-0	30-0-0	al puig de Ff. Gelebert
326v	Antoni Bertran	0-2-0	30-0-0	a la sort de na Guala
335v	Hereus de Berenguer Bauça	4-0-0	575-0-0	a la sort de na Guala
337v	Joan capo	6-0-0	800-0-0	al camí de muntuirí
356v	Gl. torello	?	1400-0-0	la font figuera. Lo dit Rafal
356v	Barthomeu manera de Muntuirí	2-0-0	300-0-0	a la font figuera

1639-1646 (AMS CADASTRE 1639-1646 2/9)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
239v	Gabriel Real de Michel	7-0-0	?-0-0	camp y vinya a la sort de na Guala
240v	Gabriel Real	7-2-0	?-0-0	al camí de la font figuera
245v	Climent Joan	1-1-0	?-0-0	al camí de les jonqueres
247v	Francesch Real <i>Pintat</i>	1-0-0	100-0-0	al puig del sen Francesch

A mitjan segle XVII s'han produït alguns canvis notables en la distribució de la propietat i particularment l'adquisició de les terres de l'heretat de Francesc Gelabert del Pou per part del convent dominicà de Nostra Senyora de Loreto (GINARD; RAMIS, 2007: 61-66). L'honor Francesc Gelabert, dit del Pou, feia testament davant el notari Antoni Stela de Sineu el 14 de setembre de 1640 i moria el 18 de setembre d'aquell any: *Francesc Gilebert dit del Pou del lloch de Llorito*, fill de Rafel i d'Antonina Ramis, casat amb Elisabet Stela, elegia sepultura a l'església de Llorito i nomenava mermessors el seu nebot Julià Ferregut i el seu fill Raphel Gilebert, al qual nomenava hereu universal, i deixava per legítima a Elisabet Gilebert, donzella, *dues quarterades del Pinaret, de dalt a baix, partint de la terra de Gabriel Juan, junt terra per mi donada a Antta. Gilebert ma filla, muller de Barthomeu Gilebert fins lo camí per ahont se va del present lloch de Llorito a la vila de Sineu* (ARM Notaris 4588, f. 213-213v). El procés de liquidació de l'heretat de Francesc Gelabert començava pocs anys després de la seva mort. Melcion Gallard, curador de l'heretat, tenia la plena potestat per establir les terres, vinya i cases de l'heretat, per mitjà de decret del Magnífic Batle de la Ciutat de 7 de juliol de 1646, concessió confirmada el 19 de juliol del mateix any. Una bona part de les vendes s'efectuaven els dies 15 i 16 de setembre de l'any 1648. Els establiments s'havien de fer per encant públic a quarterades i mitges quarterades. El convent de Llorito recorria a la mediació de Bartomeu Verd de Montuiri com a persona interposada atès que els frares tenien la capacitat de compra restringida. En relació a aquest fet, a l'emigrat Arxiu Parroquial de Llorito es conservava el Llibre de despeses i censals del convent, corresponent als anys 1648-1741, on hi consta la següent anotació: *En aquest llibre se assenteran tots los gastos fets per lo present convent de N^a S^a de Llorito en los establiments que en favor del Dit Convent (prestant tan solament Barthomeu Vert menor de Muntuiri lo nom) se feren de las terras de Francesch Gelebert dit del Pou; y tambe los alberans de rebuda per raho del cens que ditas terras fa*. És un document de 193 fulls que no hem pogut consultar.

Les propietats conventuals ajuden a situar alguns topònims. Primer, les terres situades *devant de las finestras de dit convent*, o *devall las finestras dels Frares* fent referència, naturalment, a les terres del Pou. Segon, el camp anomenat *el palmer a lo canyar* que començava al camí que anava a la vila de Montuiri, en referència explícita a l'actual camí de sa Font. El convent també adquiria la peça de terra anomenada *l'Era* i la terra anomenada *el Figuerat*. Totes procedents de l'heretat de Francesc Gelabert del Pou.

L'any 1650, es documenta novament el *camí de les Jonqueres*, però també *les Jonqueres* i *la Jonquera*, tot fent referència a la vegetació característica d'una zona humida que s'ha de situar al llarg de la síquia paral·lela al camí. Aquest fitònim tendria relació amb el Canyar, un topònim que, com hem vist, confrontava amb el traçat d'aquesta via.

La successiva fragmentació de la propietat afavoreix no només la permanència sinó també l'increment del genèric *sort*, representat sobretot per *la sort de na Guala*, però també per *la sort Llarga* i *la Sorteta*. La Font Figuera, per contaminació, s'usa també per denominar diferents propietats.

Pel que fa l'origen del topònim *la sort Llarga*, relacionat amb el llinatge Vanrell, que es correspon amb una peça de terra de tres quartons, valorada en 140 lliures (AMS 1650 2/11, f. 415v), podem especular que tendria relació amb el malnom d'Antonina Gelabert, viuda de Joan Vanrell, dita *madò Llarga* (MUNAR, 1975: 89), una de les majors propietàries de terres del poble l'any 1694.

Està documentada de manera explícita *la creueta d'en Climent* amb la possible variant *la torre d'en Climent*, però també *la creueta de Francesc Gelabert del Pou*. Segurament, tots els topònims fan referència al mateix indret i a la mateixa fita, atesa la possible existència d'una creu, situada a una cruïlla de camins, que eren alhora confrontes entre les propietats procedents de Climent Joan i les de l'heretat de Francesc Gelabert del Pou.

1650 (AMS TRABUC I DESCÀRREC 1650 2/11)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
402v	Gll. Real de M.	5-0-0	700-0-0	camp y vinya a la sort de na Guala
403v	Gll. Real de Gll.	1-0-0	120-0-0	camp a la font figuera
403v	Miquel Jordà	1-1-0	150-0-0	camp i vinya al camí de Llorach
409v	M. Tugores <i>Selva</i>	1-2-0	140-0-0	camp a les Jonqueras
409v	Me. Ffs. Real	1-0-0	100-0-0	de la heretat de Ffr. del Pou
410v	Sor Frany ^a estela	1-2-0	400-0-0	devall las finestras dels frares
411v	Antt. Jordà	0-1,5-0	30-0-0	a la sort de na Guala
412v	Raphel Gelabert	1-0-0	150-0-0	camp i vinya a la sort de ne Guale
413v	Antt. Real	0-2-0	60-0-0	terra a la jonquera
414v	Joan Real	5-0-0	550-0-0	al camí de las Jonqueras
414v	Joan Gelabert <i>Servera</i>	0-2-0	100-0-0	a la creueta de Ffr. Gelabert del pou
415v	Jaume Daviu (?)	1-0-0	125-0-0	camp i vinya a la font figuera
415v	M. Vanrell	0-3-0	140-0-0	a la sort llarga
416v	Me. Raphel Vich Sastre	1-0-0	150-0-0	a la font figuera
419v	Pera Jaume <i>Cradell</i>	0-1-0	35-0-0	a la sort dena Guala
420v	Me. Antt. Gelabert picapedrer	1-0-0	140-0-0	camp y vinya a la sort de na Guala
421v	Vda. de Joan Jaume <i>manera</i>	0-2-0	80-0-0	vinya a la sort de ne Guala
423v	Antt. Beltran	0-3-0	80-0-0	camp al Pinaret
423v	Antt. Beltran	0-2-0	80-0-0	vinya a la sort de na Guala
423v	Gll. Coll	1-0-0	150-0-0	camp i vinya a la sort de ne Guala

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
424v	Matheu Llabrés	0-2-0	80-0-0	camp a la sort de na Guala
426v	Antt. Joan	1-0-0	80-0-0	camp a la Creueta den Climent
426v	Antt. Joan	0-2-0	80-0-0	a las Jonqueres
426v	Jaume Parelló	0-2-0	90-0-0	a la sort dene Guala
426v	Jaume Parelló	1-0-0	20-0-0	camp al puig d'en Margoi
436v	Antt. Beltrán	0-1-0	50-0-0	a la sort de na Guala
437v	Gll. Joan	0-3,5-0	180-0-0	a la torre den Climent camp
441v	Antt. Jaume	0-3-0	100-0-0	Camp a la sorteta
441v	Antt. Jaume	0-1,5-0	30-0-0	al puig d'en Margoy
446v	Vda. de Baranguer Bausà	2-0-0	300-0-0	camp a la sort de na Guala
446v	Sor Margarita Jaume	1-1-0	180-0-0	a la vinya de Llorach
447v	Domingo Jaume	1-2-0	150-0-0	al camp redó
447v	Domingo Jaume	0-1,5-0	80-0-0	al canjar
447v	Joan Capó	5-0-0	750-0-0	camp i vinya al camí de las Jonqueres
461v	Sr. Antich	8-0-0	1.100-0-0	de la font figuera
488v	Monestir de Ntra. Sra de Llorito	3-0-0	700-0-0	camp an al Palmer a lo canyar comensant an al camí qui va de dit lloch a la vila de Muntuhiri
488v	Monestir de Ntra. Sra. de Llorito	1-3-0	515-0-0	camp continguts devant de las finestras de dit Convent.
488v	Monestir de Ntra. Sra. de Llorito	1-1,5-0	320-0-0	junt a las ditas dita la hera
488v	Monestir de Ntra. Sra de Llorito	1-0-0	300-0-0	camp dita lo figaral junt ab terras de Julià Ferregut

Més endavant, el 1675, es documenten diverses propietats de Joan Antic de Llorac que precisament estaven properes a les terres de la seva possessió: *el Pinaret*, *la Font Figuera* i *la sort de na Capona*. També hi figuren els topònims següents: *l'Era* i *l'era den Fred*, *el Pinaret*, *el camí de Llorach*, *lo pont den Mestra*, *els Jonchs*, *el camí dels Jonchs* i *les Jonqueres*, una nova denominació del camí; *la Sorteta* i *la sort dels Jonchs*; *son Mey* (f. 438v), un topònim derivat del malnom vinculat al llinatge Real que tenia propietats al camí

dels Joncs; *sa Costa*, més les ja conegudes **sort de na Guala** i la **sort de na Capona** o *sona Capona*, que probablement té l'origen en el nom del propietari de 1607, Arnau Capó. Per altra part, *la creueta* i *la creueta den Climent* serien diminutius de *la creu d'en Climent* i, finalment, la *font figuera* que identificaria tot l'àmbit proper a la propietat originària.

1675 (AMS ESTIMS I TRABUC 1675 2/13)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
436v	Joan Gelabert del Pou	6-0-0	670-0-0	terra entre bona i dolenta
437v	Elisabet Reial vda. Pere Gelabert	0-2-0	50-0-0	a la era
439v	Gabriel Reial <i>Rabí</i>	2-2-0	200-0-0	a le Coste
442v	Antt. Llull	0-3-0	90-0-0	al camí Llorach
443v	Vidua de Joan <i>Manera</i>	1-0-0	80-0-0	a la sort de na Guala
445v	Rafel Reial <i>Mey</i>	1-0-0	100-0-0	al camí dels Jonchs
447v	Domingo Jaume	1-0-0	200-0-0	a la sort de na Capona
447v	Domingo Jaume	1-0-0	90-0-0	a la sort de na Guala
447v	Antoni Jaume	1-0-0	90-0-0	a la sort de na Guala
448v	Pere Tugores <i>Salva</i>	1-0-0	120-0-0	a la costa
449v	V ^a Batista Jaume	1-2-0	150-0-0	al camí dels Jonchs camp i vinya
449v	V ^a Batista Jaume	0-3-0	80-0-0	en dit lloch
450v	Miquel Tugores <i>Salva</i>	1-2-0	150-0-0	als Jonchs
451v	Joan Gelabert <i>Castell</i>	0-1-0	25-0-0	a la sort de na Guala
453v	Antoni Reial <i>Mey</i>	1-0-0	130-0-0	camp i viña a las Jonqueras
454v	Dominga Reial	0-2-0	54-0-0	al camí dels Jonchs
455v	Sebastia Gili	1-2-0	250-0-0	a le creueta
456v	Joan Reial	1-1-0	135-5-0	als Jonchs
456v	Joan Jaume	1-0-0	120-0-0	a la sort de na Guala
462v	Miquel Vich	1-0-0	100-0-0	a la font figuera
462v	Lo Rd. Gabriel Vich prevère	1-0-0	100-0-0	a la font figuera

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
463v	Antoni Picornell	1-0-0	200-0-0	a la sort de Na Guala
463v	Antoni Picornell	0-2-0	60-0-0	a la sorteta
464v	Antoni Gelabert Andreu picapedrer menor	1-0-0	100-0-0	a la font figuera
468v	Mestre Antoni Gilabert picapedrer major	1-0-0	140-0-0	a la sort de Na Guala
472v	Gabriel Jaume <i>Manera</i>	1-0-0	100-0-0	a la sort de na Guala
473v	Miquel Jaume <i>Manera</i>	0-2-0	70-0-0	camp i viña a la sort de Ne Guala
474v	Honofre Tugores	1-0-0	80-0-0	a la font figuera
475v	Gabriel Reial <i>Rabí</i>	0-3-0	60-0-0	a sona Capona
475v	Gabriel Reial <i>Rabí</i>	0-2-0	54-0-0	al mateix lloch
476v	Gabriel Coll	1-0-0	150-0-0	a la sort de na Guala
477v	Miquel Genovard	0-2-0	30-0-0	a la sort de na Guala
479v	Antoni Llabrés	0-1,5-0	50-0-0	a la sort de na Guala
480v	Francesch Pou	0-2-0	45-0-0	al Pinaret
480v	V ^a de Antoni Joan	0-2-0	50-0-0	ale creueta den Climent
481v	Jaume Joan <i>Matas</i>	1-0-0	200-0-0	al camí dels Jonchs
481v	Antoni Genovard	0-2-0	40-0-0	a la sort de na Guala
482v	Antoni Bertran <i>Rey</i>	0-3-0	60-0-0	al Pinaret
482v	Antoni Bertran <i>Rey</i>	0-2-0	50-0-0	a la sort de na Guala
488v	Matheu Gilebert	0-2-0	60-0-0	al camí dels Jonchs
489v	Pere Reial <i>Mey</i>	1-2-0	150-0-0	al camí dels Jonchs
491v	Mestre Rafel Capo de la Ciutat	1-0-0	150-0-0	prop la hera den fred (?)
491v	Mestre Rafel Capo de la Ciutat	1-2-0	150-0-0	al camí dels Jonchs camp i viña
491v	Mestre Rafel Capo de la Ciutat	0-3-0	80-0-0	a dit lloch
492v	V ^a Jaume Perello <i>Gravat</i>	1-0-0	100-0-0	a la font figuera
492v	V ^a Jaume Perello <i>Gravat</i>	0-2-0	50-0-0	a la sort de Na Guala

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
493v	Joan Capo	0-3-0	70-0-0	a la Costa
494v	Joan Salom	1-0-0	100-0-0	prop lo pont den Mestre
494v	Joan Salom	0-2-0	50-0-0	junt la Sort de Na Guala
501v	Hereus de Vicens Joan	0-3-0	80-0-0	a la sort Capona
501v	Joan Joan	0-1-0	25-0-0	a la Creu den Climent
507v	Mestre Gelebert [alias ?], ferrer	1-0-0	125-0-0	al camí dels Jonchs
507v	Mestre Gelebert [alias ?], ferrer	1-0-0	125-0-0	al dit lloch
507v	Mestre Gelebert [alias ?], ferrer	1-0-0	80-0-0	le sort de na [...]
507v	Mestre Guillem Lluch (?) ferrer	0-2-0	60-0-0	al camí dels Jonchs
512v	V ^a de Joan Reial <i>Busquets</i>	1-0-0	140-0-0	al camí dels jonchs
512v	V ^a de Miquel [Bassa?]	1-0-0	190-0-0	als jonchs
513v	Arnau Capo	1-3-0	200-0-0	a la sort Capona
517v	Joan Jaume del Lladoner	0-3-0	80-0-0	al camí dels Jonchs
518v	Pere Jaume	1-0-0	100-0-0	al camí dels Jonchs a la sort de na Capona
522v	Lo Magh. Sr. Ff. Antich de Llorach	5-0-0	900-0-0	la sort dels Jonchs i altres
523v	Gab. ? Florit de Pere <i>reul</i>	1-0-0	100-0-0	a la sort Capona, de sa muller
524v	V ^a de Jaume Bassa ? de Montuiri	2-2-0	250-0-0	a la sort de Na Guala
526v	Antoni Reial de Joan	1-1-0	135-0-0	als Jonchs
576v	Lo Magnífic Sr. Joan Antich de Llorach	1-2-0	200-0-0	al pinaret
576v	Lo Magnífic Sr. Joan Antich de Llorach	8-0-0	1.000-0-0	a la font figuera
576v	Lo Magnífic Sr. Joan Antich de Llorach	6-0-0	700-0-0	a la sort de na Capona

A finals del segle XVII, el 1684, el recull toponímic és indicatiu d'un fort increment de la parcel·lació. El nombre de registres seleccionats pràcticament duplica el de 1650 (94 front a 39). Tenen continuïtat la major part dels topònims, un nombre important dels quals indica la situació de les parcel·les *al camí dels joncs*. Igualment hi figuren *el camí de*

Llorac, que identificam amb el traçat de l'actual carretera de Montuiri; *la sort de na Guala* i altres sorts (*la sorteta*, *la sort Busqueta*, *la Sort*, *la sort llarga*, *la sort de la Era*, *la sort de na Capona* i les variants *son a Guala* i *son a Capona*); *la Costa*; *la creu d'en Climent*; el *Pinaret*, *l'Era*, el *pont d'en Mestre* i, finalment, *la Font* i *la Font Figuera*. Un topònim documentat per primera vegada és ***el marge de les Olivardes***, que podria situar-se a l'indret actualment conegut com ses Timbes i que el 1796 era de *matheu gomila... pessa de terra de thenor de sis cortons poch mes o menos dita el marge de las olivardas situada dins este lloch de Llorito... confrontant per tres parts ab terras del convent de st domingo de dit lloch de llorito y ab terras de sebastiana real corredora...* (ARM, R-725. Notas de [Gaspar J.] Riutort Nott. Actes de 1795, 96 i 97, f. 81).³

Un altre topònim és ***la creu de Llorac*** que podria estar situada a la intersecció entre el camí de Llorac i el camí Vell d'Algaïda i, per tant, podria quedar fora de la zona estudiada.

1684 (AMS TRABUC 1684)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
357v	Elisabeth Reyat V ^a de Pere Gelebert	0-2-0	62-10-0	iunt a la hera
358v	Raphel Reyat de Joan <i>mey</i>	-	-	altres cases al camí dels Jonchs
358v	Barthomeu Reyat <i>mey</i>	1-1-0	125-0-0	al marga de las olivardas
359v	Gll. Reyat <i>rebí</i>	0-2-0	50-0-0	a la costa
359v	Magda Reyat V ^a Joan Salom	1-0-0	50-0-0	a sa costa
360v	V ^a Antt. Servera	1-0-0	100-0-0	a Llorach
361v	Gl. Reyat <i>mei</i>	0-2-0	65-0-0	a la creu den Climent
361v	Raphel Reyat <i>mey</i> de Joan	0-2-0	65-0-0	a la creu den Climent
361v	Michel Sanç (?) de hyacinto	1-0-0	100-0-0	a la font figuera
361v	Michel Sanç (?) de hyacinto	0-2-0	62-0-0	iunt a la era
362v	Antt. Llull	0-3-0	80-0-0	a la sorteta
362v	Antt. Llull	0-3-0	80-0-0	al camí Llorach
362v	Antt. Jaume <i>menera</i>	1-0-0	100-0-0	a la font
363v	Michel monserrat servera als. <i>calusse</i>	0-1,5-0	50-0-0	a la sort de na Guala

3 Nòtula subministrada per Gaspar Valero i Martí.

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
364v	Antt. Jaume <i>company</i>	1-0-0	100-0-0	a la sort de na Guala
364v	Domingo Jaume	1-0-0	100-0-0	a la sort de na Guala
365v	Pere Tugores <i>Salva</i>	0-3-0	100-0-0	al camí dels Jonchs
365v	Pere Tugores <i>Salva</i>	0-2-0	50-0-0	a la costa
365v	Gm. reial fill de Gm.	0-2-0	50-0-0	a la costa
365v	Gm. reial fill de Gm.	0-3-0	50-0-0	al pont den Mestra
365v	Barthomeu Jaume	2-2,5-0	250-0-0	al camí dels Jonchs
366v	Gll. Gilabert <i>castell</i> de Jo.	0-2,5-0	37-0-0	a la sort de na Guala
366v	Joan Gilabert <i>castell</i>	0-1,5-0	0-0-0	a la sort de na Guala
367v	Domingo Reial	1-1-0	125-0-0	iunt la Po. Llorach
367v	Antoni Reial <i>mey</i>	1-0-0	125-0-0	al cami dels joncs
367v	Gll. Llull	1-0-0	100-0-0	a la font figuera
367v	Gll. Llull	0-1-0	25-0-0	a la vinya llorach
368v	V ^a Gm. Gili	0-2-0	50-0-0	a son a capona
369v	Sebastià Gili	1-0-0	110-0-0	a la sort busqueta
370v	Joan Reial <i>rebi</i>	1-1-0	130-0-0	al cami dels Jonchs
370v	Joan Jaume <i>ballet</i>	1-0-0	100-0-0	a son a Guala
370v	Gll. Reyat <i>rebi</i>	1-1-0	100-0-0	al cami dels Jonchs
371v	Pere Gilebert <i>juanico</i>	2-1-0	300-0-0	a la sort
372v	Michel Vanrell	0-2-0	50-0-0	al cami dels Jonchs
372v	Michel Vanrell	1-0-0	100-0-0	a la font figuera
372v	Mi. Simo	0-2-0	50-0-0	a la costa
372v	Mi. Simo	0-2-0	50-0-0	al pont den Mestre
374v	V ^a Raphel Vich	1-0-0	100-0-0	a la font figuera
374v	M. Antt. Gilebert <i>Andreu</i>	1-0-0	125-0-0	a la sort de na Guala
375v	Antt. Picornell	1-0-0	125-0-0	a la sort de na Guala
375v	Joana Picornell	1-0-0	125-0-0	ne Guala

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
376v	Pere Picornell	1-1-0	100-0-0	al puix den margoi
376v	Pere Picornell	1-2-0	0-0-0	a son Aguala
377v	Gm. Gili	0-1-0	25-0-0	a la creu de Llorach
379v	m. Mi. Picornell farrer	0-2-0	60-0-0	a la sorteta
380v	Antt. Jaume <i>manera</i>	0-2-0	30-0-0	iunt Llorito
380v	Gll. Jaume <i>menera</i>	1-0-0	125-0-0	a son a Guala
381v	Mi. Jaume <i>menera</i>	0-3-0	100-0-0	a la sort de neguala. camp i vinya
383v	Bartomeu Coll	0-2-0	60-0-0	a las jonqueras
383v	Bartomeu Coll	0-2-0	60-0-0	al dit lloch
383v	Joan Coll	1-0-0	100-0-0	a la sort de ne Guala
384v	Gm. Genovart	0-1-0	25-0-0	a la sort de ne Guala
385v	Vª Antt. Llabrés	0-1,5-0	50-0-0	a la sort de na Guala
385v	Joan Llabrés	0-1,5-0	50-0-0	a la sort de na Guala
386v	Vª Gll. Florit i Antt. son fill	0-1-0	30-0-0	a la creu den Climent
386v	Ffs. Pou	0-2-0	60-0-0	al pinaret
386v	Vª Antt. Joan	0-2-0	60-0-0	a la Creu den Climent
387v	Vª Jaume Joan <i>matas</i>	0-2-0	60-0-0	al cami dels Jonchs
387v	Antt. Genovart	0-1,5-0	40-0-0	a la sort dene Guala
388v	Antt. Bartan als. <i>Rey</i>	0-3-0	55-0-0	al pineret
388v	Antt. Bartan als. <i>Rey</i>	0-2-0	30-0-0	a la sort de na Guala
391v	Matheu Gelebert	0-2-0	60-0-0	a la creu den Climent
391v	Matheu Gelebert	0-1-0	60-0-0	al cami dels Jonchs
393v	Vª de Jaume perello	0-2-0	50-0-0	a la sort de na Guala
393v	Jaume perello <i>grevat</i>	1-3-0	245-0-0	a la sort llarga
394v	Joan Capó	0-2-0	40-0-0	a la costa
395v	Antt. Jorda	1-1-0	125-0-0	a la creu de Llorach

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
396v	Barth. Amengual	1-0-0	100-0-0	a la sort de la era
398v	Antt. Bartan <i>Gregori</i>	0-2,5-0	75-0-0	al pineret
398v	Antt. Bartan <i>Gregori</i>	0-2-0	50-0-0	a la sort de na Guala
399v	Joan Joan	0-2-0	25-0-0	a la font figuera
400v	Nicolau perello	1-3-0	245-0-0	a la sort llarga que a comprat a Antt. Roix
401v	V ^a Jaume Gilebert <i>medge</i>	0-3-0	30-0-0	prop la hera Amengual
401v	V ^a Jaume Gilebert <i>medge</i>	0-2-0	65-0-0	al camí dels jonchs
402v	Pere Joan Bartran	0-2-0	50-0-0	a la sort de na Guala
403v	Gll. Gilebert frare	1-0-0	120-0-0	al camí dels jonchs
403v	Gll. Gilebert frare	1-1-0	110-0-0	a la sort busqueta
403v	V ^a Pere Jaume <i>damnat</i>	0-1-0	30-0-0	a la hera den amengual
405v	Margarita bartan	1-1-0	125-0-0	al pineret
405v	Gm. Gitra (?) farrer	0-2-0	50-0-0	al camí dels jonchs
407v	Joana Reial V ^a	1-0-0	130-0-0	al camí dels jonchs
407v	Hereus de Arnau Capo	0-0-0	50-0-0	al camí dels jonchs
410v	Raphel Reyat de Gll.	1-0-0	125-0-0	al camí dels jonchs
411v	Pere Jaume	1-0-0	200-0-0	al camí dels jonchs
411v	Pere Jaume	0-2-0	50-0-0	a dit lloch
415v	Guillem florit <i>reull</i>	0-2-0	50-0-0	al pont den mestre
415v	Guillem florit <i>reull</i>	0-2-0	50-0-0	a la costa
415v	Raphel Capo de Joan	0-1-0	25-0-0	a la costa
415v	Antt. Reyat de Joan	1-1-0	125-0-0	al camí dels jonchs
470v	Lluc Gili de Sebastià	0-2-0	35-0-0	a la sort capona
492v	Los hereus del Maghc. Sr. Joan Antich de Llorach	1-1-0	200-0-0	al pinaret
492v	Los hereus del Maghc. Sr. Joan Antich de Llorach	8-0-0	1.000-0-0	a la font figuera

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
492v	Los hereus del Maghc. Sr. Joan Antich de Llorach	6-0-0	700-0-0	a la sort de na Capona
502v	Lo Magnfch. Sr. Frs. Antich de Llorach	4-0-0	600-0-0	al camí dels jonchs

Posteriorment, els estims de 1694 són d'un gran detall pel que fa als noms dels propietaris i a les cases del poble, tot i que els topònims són escassos.

L'any 1724 es tornen a documentar un gran nombre de parcel·les, amb una toponímia que és en general coneguda des de 1675: *el camí dels Joncs, la Costa, el pont den Mestre, la sort de na Guala, el marge de les Olivardes, la creu den Climent, la font Figuera, la sort Capona, el Pinaret, la sort dita l'Era o l'era den Amengual i la Sorteta*.

Una referència interessant són les diferents notes sobre *la font alou de Bisbe i Capítol*. En aquest cas, no només serien indicatives de la parcel·lació de les terres de l'antiga alqueria de la Font Figuera, sinó que també ens recorden els drets que l'Església de Mallorca tenia documentats el 18 de novembre de 1395 (ARM RP 2.006, f. 781-781v).

Igualment, la nota *baix lo sementer dels frares* és una referència a una petita parcel·la que probablement s'ha de situar propera o confrontant amb les terres propietat del Convent, documentades l'any 1650.

1724 (AMS CADASTRE I TRABUC 1724 2/18)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
307v	Antt° Capo de Raphel	0-1-0	25-0-0	al camí dels jonchs
307v	Antt° Capo de Raphel	0-1,5-0	30-0-0	ala Costa
307v	Antt° Capo de Raphel	0-1,5-0	40-0-0	ala Costa
310v	Gabll. Reial <i>rebi</i> de Gall.	0-1,5-0	40-0-0	al pont den Mestre
310v	Gabll. Reial <i>rebi</i> de Gall.	1-0-0	125-0-0	ala sort de ne guala
310v	Bart° Reyat Maria, ara Pereta Llebrés	1-1-0	125-0-0	al marge de las olivardas
311v	Gll. Reyat <i>Rabi</i> de Gbll.	0-2-0	35-0-0	ala Coste
311v	Gll. Reyat <i>Rabi</i> de Gbll.	1-0-0	90-0-0	a la font alou de Bisbe y Capítol
311v	Miquel Florit <i>homenás</i>	0-2-0	60-0-0	al camí dels jonchs
311v	Joan Ribes de Son Boivas	0-2,5-0	60-0-0	al pont den Mestre

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
312v	Miquel Gelebert <i>Valent</i> de Pere are Vda. i are Antt ^o Vanrell de Joan	0-0-30	20-0-0	terra al camí dels jonchs
312v	Antt ^o Reyat <i>corredor</i> de Gll. y are Gll Reyat son fill, are V ^a	0-2-0	65-0-0	ala Creu den Climent
312v	Antt ^o Reyat <i>Corrador</i> de Antt ^o	0-1-0	32-10-0	á la Creu den Climent
313v	Gll. Florit <i>homenás</i>	1-0-0	130-0-0	al camí dels jonchs
313v	Aufrasine Salom V ^a Antt ^o Jaume <i>Menera</i> , are Arnau Jaume de Antt ^o	1-0-0	155-0-0	ala font figuera alou de Bisbe y Capítol
313v	Aufrasine Salom V ^a Antt ^o Jaume <i>Menera</i> , are Arnau Jaume de Antt ^o	0-2-0	35-0-0	a la sort de ne guala
313v	Aufrasine Salom V ^a Antt ^o Jaume <i>Menera</i> , are Arnau Jaume de Antt ^o	0-1-0	25-0-0	al pont, de se mare
314v	Antt ^o Gili fill de Guillem alias <i>Pich</i>	0-2-0	50-0-0	ala sort dene guala
314v	Antt ^o Gili fill de Guillem alias <i>Pich</i>	0-1-0	35-0-0	al camí dels jonchs
314v	Antt ^o Gili fill de Guillem alias <i>Pich</i>	0-2-0	30-0-0	al pont den Mestre
314v	Joane Mayol V ^a Bartt ^o Jorda are Gll. Jaume de Antt ^o . als. <i>aufrasi</i>	1-1-0	25-0-0	al camí dels jonchs
314v	Joane Mayol V ^a Bartt ^o Jorda are Gll. Jaume de Antt ^o . als. <i>aufrasi</i>	0-2-0	55-0-0	ala font figuera
314v	Joane Mayol V ^a Bartt ^o Jorda are Gll. Jaume de Antt ^o . als. <i>aufrasi</i>	0-2-0	25-0-0	ale sort de ne guale
314v	Bartt ^o Jorda de Antt ^o	0-1-0	32-0-0	al camí dels jonchs
315v	Francesch Gelebert <i>Daro</i> de ffrs.	1-0-0	125-0-0	al camí dels jonchs
316v	Joan Jaume Company de Antt ^o	0-1-0	33-0-0	a la sort de na Guala
316v	Domingo Jaume de Domingo, are Miquel Picornell de Miquel	1-0-0	100-0-0	a la sort de ne guale
316v	Domingo Jaume de Domingo, are Miquel Picornell de Miquel	1-2-0	150-0-0	a la sort de ne guale
316v	Domingo Jaume de Domingo, are Miquel Picornell de Miquel	0-3-0	75-0-0	al camí dels jonchs
316v	Domingo Jaume de Domingo, are Miquel Picornell de Miquel	0-2-0	63-0-0	al camí dels jonchs

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
316v	Domingo Jaume de Domingo, are Miquel Picornell de Miquel	0-2-0	42-0-0	al camí dels jonchs
316v	Mi. Tugores <i>Selvá</i> de Pere. Ecclesiastich	0-1-0	33-0-0	al camí dels jonchs
316v	Mi. Tugores <i>Selvá</i> de Pere. Ecclesiastich	0-1-0	?	al camí dels jonchs
318v	Anttº Jaume de Domingo	1-1-0	107-0-0	al camí dels jonchs
318v	Anttº Jaume de Domingo	0-2-0	63-0-0	al camí dels jonchs
319v	Gm. Reyat <i>Busquet</i> de Gm.	1-0-0	50-0-0	al camí dels jonchs
319v	Gm. Reyat <i>Busquet</i> de Gm.	0-2-0	50-0-0	ala Coste
319v	Gm. Reyat <i>Busquet</i> de Gm.	0-1-0	26-0-0	al camí dels jonchs
319v	Gll. Gelebert <i>Castell</i> texidor, are Anttº Jaume <i>Company</i>	0-1,5-0	37-0-0	ala sort de ne guala
319v	Gll. Gelebert <i>Castell</i> texidor, are Anttº Jaume <i>Company</i>	0-1,5-0	33-0-0	ala sort de ne guala
319v	Gll. Gelebert <i>Castell</i> texidor, are Anttº Jaume <i>Company</i>	0-1-0	33-0-0	ala sort de ne guala
319v	Vª de Joan Jaume <i>Company</i> . Abita en Ciutat prop de la capelleria	0-1-0	33-0-0	ala sort de ne guala
319v	Llorens Gomila, are Llorens Perello	0-1-0	25-0-0	al camí dels jonchs
319v	Llorens Gomila, are Llorens Perello	0-1-0	25-0-0	a la costa
320v	Joane Jaume Vª Arnau Janer are Domingo Jaume texidor	0-2-0	30-0-0	a la sort de ne Guala
321v	Anttº llebres texidor de Joan	0-2,5-0	62-0-0	al camí dels joncs
323v	Anttº Reyat <i>alienor</i> de Anttº	0-3-0	75-0-0	ala coste
326v	Angela Picornell donzella are Antt. <i>Mino</i> y Baltesar Je.	1-0-0	125-0-0	ale sort de neguale
326v	Joan reial <i>rebi</i> de Gll.	0-1-0	25-0-0	a la coste
327v	Antt. Picornell de Pere are Pera Picornell <i>berbetjat</i>	0-1-0	40-0-0	a la sort de na guala
329v	Joane Servera Vª Anntº Gelebert	0-2-0	63-0-0	a la sort de na guala

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
330v	Raphel Jaume <i>Manere</i> de Gll.	0-2-0	62-10-0	a la sort de ne guala
331v	Antt° Jaume <i>Ruberto</i>	0-3-0	75-10-0	al camí dels jonchs
331v	Antt. Jaume <i>Pages</i> de Miquel	0-3-0	100-0-0	ala sort dene guala
331v	Joane Joan V ^a Gll. Reyat <i>caraco</i>	0-1-0	30-0-0	ala Creu den Climent
332v	Gll. Coll de Bartt° are Jeuma Coll	0-2-0	60-0-0	al camí dels jonchs
332v	Gll. Coll de Bartt° are Jeuma Coll	0-2-0	60-0-0	ala sort de ne guala
332v	Catt ^a . Miralles mr. Joan Ribes <i>de Son Boivas</i>	0-2,5-0	60-0-0	al pont den mestre
333v	Joan Gelebert <i>Reyaló</i>	1-0-0	60-0-0	al camí dels jonchs
333v	Miquel Mayol <i>Materino</i>	0-1-0	25-0-0	ala sort de ne guala
334v	Joan Jaume <i>Ballet</i> are V ^a	1-0-0	100-0-0	ale sort de ne guala
334v	Joan Jaume <i>Ballet</i> are V ^a	0-1,5-0	50-0-0	al camí dels jonchs
335v	Gll. Florit Boyre, are Gll. Gelebert Andreu als. <i>Riera</i>	0-3-0	71-10-0	ale sort Capone
335v	Angela Jordá V ^a Mi. Pou, are Ffsch. son fill	0-2-0	60-0-0	al pinaret
336v	Antt° Jaume <i>Manera</i> de Gll.	0-2-0	50-0-0	ale sort de ne guala
336v	Antt° Jaume <i>Manera</i> de Gll.	0-0-20	20-0-0	al camí dels jonchs
336v	Joan Capo de Raphel	0-2-0	66-13-4	al camí dels jonchs
336v	Pera Joan Capo de Joan	0-0,5-0	16-0-0	al camí dels jonchs
337v	Joan Joan als. <i>Costa</i>	0-2-0	50-0-0	a la Creu den Climent
337v	Antt° Joan <i>Matas</i>	0-2-0	60-0-0	al camí dels jonchs
337v	Antt° Amengual de Bartt°	1-0-0	100-0-0	a la sort dita la here
339v	V ^a Matheu Genovard de Antt°, are Pere Genovard	0-0,5-0	16-10-0	al camí dels jonchs
339v	Joan Capo de Joan	0-1,5-0	40-0-0	a le Coste
340v	Joan Soler texidor de Gll.	0-1-0	30-0-0	a le sort de ne Guala
340v	Pere Joan Reyat <i>corredor</i>	0-0,5-0	12-10-0	a le Coste

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
343v	Att ^a Gelebert V ^a Mi. Jorda, are Joane Jorda als. <i>Abrines</i> mr. Bartt. Coll	0-1-0	30-0-0	al camí dels jonchs
343v	Gll. Gelebert Andreu als. <i>riera</i>	0-1-0	33-0-0	ala sort de ne Guala
343v	Gll. Gelebert Andreu als. <i>riera</i>	0-2-0	50-0-0	al camí dels jonchs
343v	Gll. Gelebert Andreu als. <i>riera</i>	0-3-0	64-0-0	al camí dels jonchs
343v	Gll. Gelebert Andreu als. <i>riera</i>	0-3-0	41-10-0	ala sort Capone
344v	Pere Picornell <i>roch</i>	0-1-0	30-0-0	ale creu den Climent
345v	V ^a Sebestiá Nicholau <i>ros</i>	0-1-0	40-0-0	ale sort de ne guala
345v	Antt. Miralles	0-1-0	40-0-0	ale sort de ne guala
345v	Antt. Genovard de Matheu	0-1-0	40-0-0	ale sort de ne guala
346v	Pere Gelebert <i>Ballet</i>	0-2-0	60-0-0	a La Creu den Climent
346v	Pere Gelebert <i>Ballet</i>	0-2-0	65-0-0	al camí dels jonchs
346v	Antt ^o Gelebert <i>Roix</i> de Mi.	0-2-0	30-0-0	al camí dels jonchs
349v	Joan Jaume Jaumet, are Joan Gelabert <i>Joanico</i>	0-1-0	30-0-0	a le sort de ne Guale
350v	Gaspar Jaume de Joan	0-2-0	75-0-0	la sorteta
351v	Joan Amengual <i>binifat</i> are Bartt. Jorda	0-1-0	32-10-0	al camí dels jonchs, ans de Pera Gelabert Ballet
351v	Joan Amengual <i>binifat</i> are Bartt. Jorda	0-2-0	55-0-0	a la font figuera, alou Bisbe y Capítol
351v	Joan Amengual <i>binifat</i> are Bartt. Jorda	0-1-0	25-0-0	a le sort de ne guala
351v	Margtt ^a Gelebert <i>Daro</i> de Joan mr Gll. florit reull, are de Margtt. Florit de Gbll.	0-2-0	50-0-0	a la sort Capona
351v	Margtt ^a Gelebert <i>Daro</i> de Joan mr Gll. florit reull, are de Margtt. Florit de Gbll.	0-2-0	50-0-0	ale coste de llorach
351v	Margtta. Joan V ^a Iluch Mestre	0-2,5-0	75-0-0	Al pinaret
352v	Joseph Jaume <i>Pollençi</i> are Gm.	0-2-0	50-0-0	al camí dels joncs de se mr.

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
353v	Anttº Nicolau de Raphel	0-2-0	65-0-0	al camí dels jonchs
353v	Joan Carbonell fuster, trebucat a la Vª Anntº Reial <i>Busquets</i>	0-1-0	60-0-0	a la sorteta de se mr.
354v	Catta. Gilabert Vª Nicholau Rey al de Paxeri, are [...] frontera	1-0-0	130-0-0	al camí dels jonchs
354v	Catta. Gilabert Vª Nicholau Rey al de Paxeri, are [...] frontera	0-3-0	35-0-0	a la hera den Amengual
354v	Catta. Gilabert Vª Nicholau Rey al de Paxeri, are [...] frontera	0-0,5-0	16-20-0	al camí dels jonchs
355v	Sebastiana Picornell Vª Barttº Lluch, are Pera Gelabert <i>Lluch</i> , are Joan	0-1-0	65-0-0	ala sorteta
358v	Joan Jaume <i>del Lledoner</i> , fill de Joan, are Anttº. Genovard	0-1-0	25-0-0	ala sort dene Guale
358v	Joan Jaume <i>del Lledoner</i> , fill de Joan, are Anttº. Genovard	0-1-0	25-0-0	ala Costa
358v	Raphel Jaume <i>del Lledoner</i>	0-2,5-0	62-10-0	al camí dels jonchs
358v	Raphel Jaume <i>del Lledoner</i>	2-0-0	150-0-0	a la font figuera alou del Bisba y Capitol
358v	Joan Jaume <i>Company</i> de Pere, are Pera Jaume <i>Company</i> de Pera	1-0-0	100-0-0	al camí dels jonchs
358v	Joan Jaume <i>Company</i> de Pere, are Pera Jaume <i>Company</i> de Pera	0-2-0	35-0-0	a la sort Capone
359v	Margatta Picornell <i>Beate</i> , filla de Joan	0-3-0	75-0-0	ale sort de neguale
359v	Margatta Picornell <i>Beate</i> , filla de Joan	0-3-0	75-0-0	ale sort de neguale
359v	Anttº Genovard fill de Gm.	0-1-0	40-0-0	a la sort de ne guala
359v	Anttº Genovard fill de Gm.	0-2-0	50-0-0	a la Costa
359v	Anttº Genovard fill de Gm.	0-2-0	30-0-0	al camí dels jonchs
360v	Mateu Genouard de Anttº	0-1-0	25-0-0	a la Costa
360v	Mi. Jaume <i>Peges</i>	0-1-0	25-0-0	al camí dels jonchs
360v	Joan Venrell de Miquel	0-0-20	20-0-0	terra al camí dels jonchs
360v	Joan Venrell de Miquel	0-2-0	8-0-0	a la sort de na Guala

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
361v	Joan Pelleres de Joan	0-0'33-0	10-0-0	á la sort de na Capona
362v	Pere Picornell de Anttº <i>Berbetjat</i>	0-2-0	50-0-0	ale Coste
364v	Sebestiá Beltran <i>Rey</i> de Sebestiá	0-2-0	50-0-0	ale sort de ne guale
366v	Anttº florit <i>Boyre</i> de Anntº	0-1-0	30-0-0	ale Creu den Climent
367v	Llorens Perello tixedor, are Jaume Perello tixedor	0-2-0	50-0-0	á la sort de ne guala
367v	Llorens Perello tixedor, are Jaume Perello tixedor	0-1-0	30-0-0	ala Creu den Climent, alou de Rey ans de Pere Picornell
367v	Llorens Perello tixedor, are Jaume Perello tixedor	0-1-0	33-0-0	a la sort de ne guale
367v	Joane Reyat Vª Anttº Mestre	1-0-0	150-0-0	al cami dels jonchs
368v	Guillem florit <i>reull</i> de Pera stá a Ciutat	1-0-0	200-0-0	al pont den Mestra
368v	Cattª Capo ortolane de Ciutat	0-1-0	25-0-0	ale sort Capone
369v	Joan Reyat <i>quodrat</i>	1-1-0	125-0-0	ale Costa
369v	Miquel Nicolau	0-2-0	50-0-0	ala font figuera
369v	Anttª Picornell mr. Anttº Mestre	0-2-0	60-0-0	ale sorteta
369v	Joseph Venrell de Miql. i se mr.	0-2-0	50-0-0	al cami dels jonchs
369v	Anntº Jaume <i>Company</i> de Anttº	0-1,5-0	33-6-8	ale sort de ne guale
369v	Gll. Jaume <i>Company</i> de Anttº	0-1,5-0	33-6-8	ale sort de ne guale
371v	Miquel Picornell de Juan	0-3-0	75-0-0	a la sort de ne guala
371v	Miquel Vanrell tander, are Anttº Venrell	1-0-0	100-0-0	al cami dels jonchs
371v	Miquel Vanrell tander, are Anttº Venrell	1-0-0	100-0-0	ala font figuera
371v	Miquel Vanrell tander, are Anttº Venrell	0-2-0	25-0-0	al pont
372v	Anntº Jorda de Pera <i>de la Talaia</i>	0-1-0	30-0-0	al cami dels jonchs
372v	Anttº Jorda Vicens <i>dele Telaya</i>	0-2-0	60-0-0	al cami dels jonchs

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
372v	Miquel Jorda de Anntº	0-1-0	30-0-0	al camí dels jonchs
388v	Cattª Ferragut Vª Joan Reyat <i>Refelino</i>	0-3-0	60-0-0	al pont ab se casete
388v	Cattª Ferragut Vª Joan Reyat <i>Refelino</i>	0-2-0	40-0-0	ale Costa
388v	Cattª Ferragut Vª Joan Reyat <i>Refelino</i>	0-2-0	65-0-0	ale Creu den Climent de son marit
388v	Joan Joan alias <i>puput</i> de son Campà	0-0,5-0	20-0-0	baix lo sementer dels frares
389v	Anttª Gilebert Vª Lluch Gili are Anttª Gili de lluch	0-2-0	35-0-0	ale sort capona
388v	Cattª Ferragut Vª Joan Reyat <i>Refelino</i>	0-2-0	63-0-0	ale sort de ne gual
391v	Margttaª Bauça <i>Arisona</i> de Montuiri	1-0-0	100-0-0	ale sort de ne gual
416v	Lo Magch. Juan Miquel Antich de Llorach	1-0-0	200-0-0	al Pineret
416v	Lo Magch. Juan Miquel Antich de Llorach	8-0-0	1000-0-0	ale font figera
416v	Lo Magch. Juan Miquel Antich de Llorach	6-0-0	700-0-0	ale sort capona
416v	Lo Magch. Juan Miquel Antich de Llorach	4-0-0	600-0-0	al camí dels jonchs

A mitjan segle XVIII, el 1759, la descripció de les terres de Llorito conté l'extensió, el nom i el malnom dels propietaris però sense toponímia. Malgrat tot, les referències de situació de les parcel·les se situen clarament en aquesta zona:

Num. 3 Proseguint del camí del moli de llorach fins el camí dels jonchs.

Num. 4 Proseguint del camí dels jonchs a la part de Llorach i son Miralles del camí de Algayde a má esquerra fins a la diffinició del terme de St. Joan y Muntui.

Num. 5 Proseguint desde el camí dels jonchs per el camí qui va a son Baulo, y lo altre camí qui va Algayde fins a la diffinició del terme de Muntui y al camí de Ciudad (AMS 2/19 1759).

El 1769, gairebé es manté el centenar de parcel·les de 1684 i es repeteixen bàsicament els topònims ja coneguts, com el camí dels Joncs, la Costa i la Costa de Llorac, el Pineret, el marge de les Olivardes i les Olivardes, el pont d'en Mestre, la sort de na Guala, la creu d'en Climent, la font Figuera, la sort Capona, l'Era i la dubtosa creu de Llorac. Algunes parcel·les de la sort Capona i del camí dels Joncs estan relacionats amb el llinatge Capó.

1769 (AMS CADASTRE 1769)

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
400v	Raphel capo de Antt.	0-1-0	25-0-0	el camí dels Jonchs
400v	Raphel capo de Antt.	0-3-0	70-0-0	a la costa
401v	Damia Frontera de Matheu, de Catta. Capo, sa muller	0-0,5-0	16-10-0	el camí dels Jonchs
401v	Lluch Gelebert <i>castell</i> de Antt.	0-1- 1 hort	37-10-0	el pinaret
402v	Pareta Llabres mr. de Llorenç Gomila	0-2,5-0	62-10-0	terra al marge de las olivardes
402v	Pareta Llabres mr. de Llorenç Gomila	0-1-0	25-0-0	a la vinya de Llorach
403v	Antta. Florit, mr. Miquel Llompard	0-2-0	60-0-0	terra al camí dels jonchs
403v	Gabriel Real <i>Rabí</i> de Gll.	0-1,5-0	40-0-0	terra el pont den mestre
403v	Gabriel Real <i>Rabí</i> de Gll.	1-0-0	125-0-0	a la sort de ne Guala
403v	Magna. Sureda V ^a Gll. Jaume <i>company</i>	0-0,5-0	11-2-2	terra a la sort de ne Guala
404v	Sebastiana Real, mr. de Antt. Ramis picapedrer	0-1-0	32-10-0	a la creu den Climent
404v	Antt. Real, <i>Corrador</i> habitador en Ciutat	0-1-0	32-10-0	a la creu den Climent
405v	Bartt. Jorda Pau de Antt., de Eufrasina Jaume sa muller	0-2-0	55-0-0	terra a la font figuera
405v	Bartt. Jorda Pau de Antt.	0-1-0	25-0-0	a la sort de ne Guala
405v	Bartt. Jorda Pau de Antt.	0-1-0	32-10-0	al camí dels Jonchs
405v	Antt. Venrell de Joan	0-2-0	41-13-4	a la sort de ne Guala
405v	Antt. Venrell de Joan	0-0-0	20-0-0	porció terra al camí dels Jonchs
406v	Jaume Coll <i>Lluís</i>	0-1-0	30-0-0	a la sort de ne Guala
406v	Jaume Coll <i>Lluís</i> de Catta. Jaume sa muller	0-1-0	25-0-0	terra el camí dels Jonchs
406v	Gabriel Florit <i>homenas</i>	0-2-0	65-0-0	terra el camí dels Jonchs

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
406v	Antta. Real V ^a de Franch. Gelebert <i>Poleyo</i>	1-0-0	125-0-0	el camí dels Jonchs
407v	Miquel Picornell de Miquel de Joana Jaume sa muller	1-0-0	100-0-0	terra a la sort de ne Guala
407v	Miquel Picornell de Miquel, de Llucia Jaume sa sogra	0-1,5-0	32-2-0	al camí dels Jonchs
407v	Miquel Picornell de Miquel, de Llucia Jaume sa sogra	0-2-0	42-16-0	contigus [al camí dels Jonchs]
407v	Miquel Picornell de Miquel, de Joana Jaume sa muller	0-2-0	63-0-0	terra a dit lloch
407v	Miquel Picornell de Miquel	1-2-0	150-0-0	terra a la sort de ne Guala
407v	Miquel Picornell de Miquel, de Llucia Jaume sa sogra	0-1,5-0	32-2-0	a la sort capona
408v	Elisabet Gili V ^a Antt. Real <i>Alianor</i>	0-3-0	75-0-0	a la Costa
408v	Bartt. Jaume <i>Ruberto</i> , ans de Catta. Capo	0-0,5-0	12-10-0	terra la sort capona
409v	Guillem Real <i>Pintat</i> , fill de Antt., de se mr.	0-3-0	50-0-0	el camí dels Jonchs
409v	Guillem Real <i>Pintat</i> , fill de Antt., de se mr. Margarita florit	0-2-0	50-0-0	a la Costa
409v	Joana Jaume, mr. de Llorenç Parelló	0-1,5-0	36-6-8	a la sort de na Guala
409v	Joana Jaume, mr. de Llorenç Parelló	0-1,5-0	37-10-0	a dit lloch
409v	Jaume Perello taxidor	0-2-0	50-0-0	a la sort de ne Guala
409v	Jaume Perello taxidor, de Alena Real se muller	0-1-0	33-0-0	a dit lloch
409v	Jaume Perello taxidor, de Alena Real se muller	0-1-0	30-0-0	a la creu den Climent
409v	Pere Lluch Jaume <i>company</i> de Pera, abans de Gabriela Gili, V ^a de Pere Jaume <i>company</i>	1-0-0	100-0-0	terre el camí dels Jonchs

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
409v	Pere Lluch Jaume <i>company</i> de Pera, abans de Gabriela Gili, V ^a de Pere Jaume <i>company</i>	0-2-0	35-0-0	a la sort capona
410v	Joana Florit <i>Reulla</i> V ^a	0-2-0	50-0-0	terra a la sort de na Guala
410v	Joana Florit <i>Reulla</i> V ^a	0-3-0	65-0-0	al camí dels Jonchs
410v	Baltazar Jaume <i>Barrera</i>	0-0-0	10-0-0	porció de terra el camí dels Jonchs
410v	Antt. Real <i>Rabi</i>	0-1-0	25-0-0	terra a la Costa
410v	Antt. Real <i>Rabi</i>	1-0-0	90-0-0	a la font figuera
411v	Antt. Jaume <i>Pages</i> de Antt.	0-2-0	66-3-4	a la sort de na Guala
411v	Joan. Real <i>Rabi</i>	0-1-0	25-0-0	terra a la Coste
411v	Joan. Real <i>Rabi</i> , de Agueda Picornell sa tia	0-0-0	25-0-0	porció de terra a la sort de na Guala
411v	Antt. Llabres <i>Calussa</i>	0-2,5-0	62-10-0	el camí dels jonchs
411v	Catta. Picornell V ^o Dogo. Jaume taxidor	0-2-0	30-0-0	terra a la sort de na Guala
412v	Gabl. Jaume <i>Coix</i>	0-0,5-0	12-10-0	terra a la creu de Llorach
412v	Gabl. Jaume <i>Coix</i>	0-1-0	27-10-0	a la Font figuera
412v	Margtta. Florit, mr. Jo. Ferregut <i>roquet</i>	0-1-0	25-0-0	a la sort capona
412v	Margtta. Florit, mr. Jo. Ferregut <i>roquet</i>	0-0,5-0	12-10-0	a dit lloch
412v	Margtta. Florit, mr. Jo. Ferregut <i>roquet</i>	0-2-0	50-0-0	terra a la costa de Llorach
412v	Eufрасina Jaume, mr. de Antt. Real <i>valent</i>	0-0,5-0	12-10-0	terra a la creu de Llorach
412v	Antt. Jaume <i>Coix</i>	0-1-0	25-0-0	a la sort de na Guala
413v	Catta. Coll V ^a de Bartt. Pou, de Bartt. Jaume son gendre	0-1-0	25-0-0	a la sort de na Guala
413v	Catta. Coll V ^a de Bartt. Pou, de Bartt. Jaume son gendre	0-1-0	27-10-0	a la font figuera

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
413v	Matheu Genovard de Antt.	0-1,5-0	40-0-0	a la sort de na Guala
413v	Matheu Genovard de Antt.	0-2-0	60-0-0	el camí dels Jonchs
414v	Joseph Venrell de Miquel	0-2-un poch	60-0-0	terre el camí dels Jonchs
414v	Joseph Venrell de Miquel	0-1-0	30-0-0	a la font figuera
415v	Antt.Jaume <i>Company</i> de Gabriel	0-1-0	22-4-6	a la sort de ne Guala
415v	Pere Real <i>Rafalino</i>	0-3-0	60-0-0	terra ab caseta dins ella dita el Pont den Mestre
415v	Pere Real <i>Rafalino</i>	0-2-0	40-0-0	a la Costa
415v	Pere Real <i>Rafalino</i>	0-2-0	65-0-0	a la creu den Climent
415v	Sebastia Gili de Antt.	0-1-0	17-10-0	terra a la sort Capona
415v	Sebastia Gili de Antt.	1-0-0	70-0-0	terra a la sort Capona
415v	Sebastia Gili de Antt.	0-2-0	35-0-0	a dit lloch
415v	Sebastia Gili de Antt.	0-1-0	25-0-0	a la sort de ne Guala
416v	Pere Gelebert Roig, de Elienor Real se mr.	0-2-0	50-0-0	a la sort de ne Guala
416v	Joan Soler, teixidor de Gabriel, de Joan son fill	0-1-0	30-0-0	a la sort de ne Guala
417v	Joan Batta. Venrell	1-0-0	130-0-0	al camí dels Jonchs
417v	Joan Batta. Venrell	0-2-0	50-0-0	a la Costa
418v	Miquel Gelebert <i>Moreu</i> , de Catta. Picornell se mr.	0-1-0	25-0-0	a la Costa
419v	Antta. Gelebert, V ^a de Antt. Gelebert <i>Lluch</i> , are Bartt.	0-0,5-0	12-10-0	terra a la Costa
419v	Guillem Jaume <i>Pollensi</i>	0-0-3 horts	20-16-8	terra a la creu de Llorach
419v	Jaume Jorda <i>Mayol</i>	0-1-0	25-0-0	a la creu de Llorach
420v	Joana Anna Bastard V ^a Joan Jaume <i>Ballet</i>	1-0-0	100-0-0	terra a la sort de ne Guala
420v	Joana Anna Bastard V ^a Joan Jaume <i>Ballet</i>	0-1,5-0	50-0-0	el camí dels Jonchs

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
420v bis	Antt. Picornell <i>Berbetjat</i> fill de Antt.	0-1-0	25-0-0	a la Costa
421v	Joan Jaume <i>Collcurt</i> de Maria Real se mr.	0-0,5 hort	6-0-0	a la font Figuera
421v	Joana Jorda V ^a Ffs. Pou, are Lluch Pou son fill	0-2-0	60-0-0	el Pineret
421v	Joana Gual V ^a Antt. Llabrés Barreta	0-1,3-0	50-0-0	a las Olivardes
422v	Antt. Venrell de Miquel	0-2-0	50-0-0	a la font Figuera
422v	Antt. Venrell de Miquel	0-1-0	25-0-0	el pont den Mestre
422v	Montserrat Rossello, V ^a Ffs. Jorda	0-1,5-0	42-13-4	a la creu de Llorach
423v	Pere Soler de Joan	0-1,5-0	35-0-0	el Pineret
423v	Pere Soler de Joan	0-2-0	35-0-0	a dit lloch
423v	Pere Soler de Joan	0-2-0	60-0-0	a la sort de ne Guala
424v	Rafel Jaume del Lledoner	0-2,5-0	62-10-0	terre el camí dels Jonchs
424v	Rafel Jaume del Lledoner	2-0-0	150-0-0	a la font figuera
424v	Vicens Jorda de Joan	0-2-0	50-0-0	a la sort de ne Guala
424v	Vicens Jorda de Joan	0-0-0?	20-0-0	porció de terra al camí dels Jonchs
426v	Antt. Real fill de Pere Joan Real <i>corredor</i>	1-1-0	125-0-0	terra a la Costa
426v	Antt. Real fill de Pere Joan Real <i>corredor</i>	1-0-0	100-0-0	prop de Llorach
426v	Antt. Real fill de Pere Joan Real <i>corredor</i>	1-0-0	100-0-0	veynat del Camí de Algayde a la sort Capona ans de Joan Real Quodrat
426v	Joan Real de Bartt.	0-1-0	100-0-0	dita la era
427v	Antt. Jaume <i>Ruberto</i> de Antt.	0-1-0	24-0-0	dit la era
427v	Margarita Daviu, muller de Gabriel Horrach	0-1-0	30-0-0	a la creu d'en Climent

Foli	Propietari	Extensió Q-q-d	Valoració L-s-d	Observacions
428v	Joan Gelebert <i>castell gras</i> de Antt.	0-1-1hor t	37-10-0	terra al pinaret
429v	Antta. Real, mr. Josef Jaume <i>Ruberto</i> , hare son Marit	0-2-0	50-0-0	a la sort de ne Guala
429v	Sor Catta. Picornell Beata, are 1770 Joan Picornell de Miquel	0-2-0	50-0-0	a la sort de na Guala

A mitjan segle XIX continua augmentant la intensa parcel·lació (els 103 registres de 1769 han passat a ser més de dos centenars) amb la particularitat que es mantenen bona part dels topònims coneguts des del segle XVII. Les terres propietat del Convent havien estat parcel·lades. El 1864, és possible constatar que s'han produït canvis substancials en l'àmbit de la toponímia, amb l'aparició de nous noms de lloc: Son Poquet o es Cantó, en Poquet, los Frases o cas Frases, el camí dels Frases, es Poll, la font de na Guala o la Sínia; el manteniment d'alguns noms històrics que avui en dia han desaparegut, com el Figueral, la font de la Sort, la Creueta, el Cós, la sort Capona, el Pont, la Sort de na Guala o font de na Guala, o ca na Vica; i l'existència d'altres noms de lloc que encara es conserven: la Font Figuera, la Font, la Sort, la Costa, la Vela, el Pou i la Sínia.

1864 (AMS AMILLARAMIENTO DE SINEU 1863. 2 VECINOS DE LLORITO 1864)

Núm.	Propietari	Topònim
1	Juan Alomar	La Craveta (2)
4	Antoni Amengual Payeras	La Font
5	Ant. Amengual Pocoví	La Sort
6	Bart. Amengual Jaume	El Cos
8	Bart. Amengual Real	Son Poquet o es Cantó
8	Bart. Amengual Real	La Costa
8	Bart. Amengual Real	La Caseta
8	Bart. Amengual Real	La Font
10	Fca. Ana Amengual Jaume	Ca na Vica
11	José Amengual Jaume	El Cos
12	José Amengual Payeras	La Font
14	Juan Amengual Jaume <i>Xiu</i>	La sort Capona

Núm.	Propietari	Topònim
16	Juan Amengual Oliver	La Costa
16	Juan Amengual Oliver	Llorach
21	Isabel Antich Rigo	El Cantó
21	Isabel Antich Rigo	El Cantó
27	Fca. Balaguer Gelabert	La Craveta
27	Fca. Balaguer Gelabert	La Costa
29	Miquel Balaguer Vanrell	La Vela (2)
29	Miquel Balaguer Vanrell	La Font
29	Miquel Balaguer Vanrell	Los Frares (3)
29	Miquel Balaguer Vanrell	La Costa
29	Miquel Balaguer Vanrell	La Vela (2)
29	Miquel Balaguer Vanrell	Ca na Vica
33	Juan Bauzà Oliver	La Sort Capona
34	Miquel Bauzà Oliver	El Cós
34	Miquel Bauzà Oliver	Son Poquet
35	Rafael Beltrán Nicolau	La sort de na Guala
40	Miquel Capó Gelabert	La sort Capona
40	Miquel Capó Gelabert	La sort
41	Rafel Capó Ferragut	El Pou
41	Rafel Capó Ferragut	La sort Capona
41	Rafel Capó Ferragut	La Costa
42	Rafel Capó Jaume	La sort Capona
42	Rafel Capó Jaume	La Costa
44	Gabriel Coll Gelabert	El Cós
47	Jaime Coll Gelabert	Son Poquet
51	Lucas Coll Gelabert	La Font
52	Miquel Coll Real	En Poquet
53	Miquel Coll Ferrer	La sort Capona

Núm.	Propietari	Topònim
54	Monte Comunal	Pieza improductiva localizada en la Costa
61	Antonio Ferragut Amengual	La Costa
62	Francisco Ferragut Gelabert	La Costa
62	Francisco Ferragut Gelabert	La Font
72	Juan Florit Capó	La Sort
77	Benito Font y Roig	Son Poquet
78	Juana Font y Roig	La Font
87	Rafel Font y Roig Capó	El Pou
87	Rafel Font y Roig Capó	La Costa
87	Rafel Font y Roig Capó	La Font
89	Antonio Gelabert Amengual	La sort
93	Antonio Gelabert Picornell	La sort de ne Guala
93	Antonio Gelabert Picornell	La Costa
94	Antonio Gelabert Gomila	Es Poll (sa Costa ?)
95	Antonio Gelabert Palou	La sort de ne Guala
102	Gabriel Gelabert Nicolau	Sort de ne Guala
102	Gabriel Gelabert Nicolau	La Costa
103	Jaime Gelabert Perelló	La Font (2)
105	Juan Gelabert Picornell	La Vela (2)
105	Juan Gelabert Picornell	La sort Capona
106	Juan Gelabert Vanrell	La Costa
109	Lorenzo Gelabert Gomila	La Sort
109	Lorenzo Gelabert Gomila	Sort de ne Guala
109	Lorenzo Gelabert Gomila	En el Poll
109	Lorenzo Gelabert Gomila	Los Frares
111	Miquel Gelabert Borràs	La Costa
112	Miquel Gelabert Picornell	La Font
113	Pedro Gelabert Vanrell	La Sort

Núm.	Propietari	Topònim
114	Pedro Gelabert Jaume	Los Frares
116	Pedro Gelabert Picornell	La Sort
117	Pedro Juan Gelabert	La Costa
120	Antonio Genovart Jaume	La Sort
121	Antonio Gili Costa	La Sort Capona
121	Antonio Gili Costa	La Costa
122	Antonio Gili Vanrell	La Font
123	Bartolomé Gili Vanrell	Son Poquet
124	Francisco Gili Beltrán	La Sorteta
125	Juan Gili Vanrell	La Sort de na Guala
126	Juan Gili Vanrell (Nina)	La Costa
126	Juan Gili Vanrell (Nina)	La Font
127	Lucas Gili Jaume	La Sort
127	Lucas Gili Jaume	La Font
128	Lucas Gili Vanrell	El camí dels Frares
128	Lucas Gili Vanrell	La Costa (2)
128	Lucas Gili Vanrell	El Pou
129	Madalena Gili Jover	La Sort de na Guala
130	Miguel Gili Vanrell	El Cantó
130	Miguel Gili Vanrell	La Costa
131	Miguel Gili Real	El Cantó
135	Lorenzo Gomila Vanrell	La Font Figuera
136	Lorenzo Gomila Gelabert	El Cantó
136	Lorenzo Gomila Gelabert	La Vela
136	Lorenzo Gomila Gelabert	La Costa
136	Lorenzo Gomila Gelabert	La Font
137	Lucas Gomila Gelabert	Lo Cantó
138	Madalena Gomila Gual	La Vela

Núm.	Propietari	Topònim
139	Mateo Gomila Jaume	La Font
139	Mateo Gomila Jaume	La Costa
140	Miquel Gomila Gual	La Sort
140	Miquel Gomila Gual	La Costa
144	Antonio Jaume Ferragut	La Font
145	Antonio Jaume Amengual <i>Xineta</i>	La Sort
149	Antonio Jaume Picornell	La Vela
150	Antonio Jaume Munar	La Font Figuera (2)
150	Antonio Jaume Munar	La Sort de na Guala
151	Antonio Jaume Amengual	La Font
153	Antonio Jaume Real	La Costa
155	Bartolomé Jaume Capó	La Font
155	Bartolomé Jaume Capó	La Costa
156	Catalina Jaume Gelabert	El Figueràl
158	Fca. María Jaume Real	La Costa
158	Fca. María Jaume Real	La Font de la Sort
160	Guillermo Jaume Gili <i>Pollensí</i>	La Costa
161	Guillermo Jaume Niell	Son Poquet
161	Guillermo Jaume Niell	Son Poquet
162	Guillermo Jaume Soler	La Sort
164	José Jaume Payeras	La Font (2)
164	José Jaume Payeras	La Costa (2)
164	José Jaume Payeras	Son Poquet
170	Juan Jaume Gelabert	La Font
171	Juan Jaume Miralles	La Font Figuera
173	Lucas Jaume Jaume	La Font
174	María Jaume Jaume	Cas Frares
174	María Jaume Jaume	La Font

Núm.	Propietari	Topònim
182	Prágedes Jaume Gomila	La Vela
182	Prágedes Jaume Gomila	El Poll
183	Sebastián Jaume Capó	La Vela
183	Sebastián Jaume Capó	La Font
183	Sebastián Jaume Capó	El Poll
183	Sebastián Jaume Capó	La Costa
189	Bartolomé Jordà Real	La Sort de na Guala
189	Bartolomé Jordà Real	Son Poquet
190	Fca. Ana Jordà Font y Roig	La Sort
193	José Font y Roig Jordà	La Sort
195	Mateo Jordà Genovart	La Sort de na Guala (2)
195	Mateo Jordà Genovart	La Costa
196	Pedro Jordà Fons	La Font
197	Pedrona Jordà Jaume	El Figueràl
197	Pedrona Jordà Jaume	La Sort
198	Damián Llabrés Beltrán	La Font (2)
199	Miquel Llabrés Miralles	La Vela
201	Juan Mayol Jaume	La Creveta
202	Antonio Martorell Jaume	La Sort
203	Antonio Martorell Llompart	La Sort
205	Ramon Martorell Llompart	La Costa
208	Felipe Miralles Amengual	La Vela
212	Gabriel Miralles Oliver	La sort de na Guala
212	Gabriel Miralles Oliver	La Font
212	Gabriel Miralles Oliver	La Costa
214	Guillermo Miralles Soler	Ca na Vica
216	Joan Miralles Gili	La Font (2)
219	María Miralles Amengual	La Costa

Núm.	Propietari	Topònim
220	Miquel Miralles Pou	La font de ne Gualé
221	Hereus de Nadal Miralles <i>Miralles</i>	La Font
231	Mateo Munar Genovart	La Costa
233	Miquel Munar Jordà	La Costa
235	Pedro José Munar Coll	La sort
237	Rafel Munar Ribot	La Costa
241	Antonio Nicolau Vanrell	La font de na Guala
243	Rafael Nicolau Vanrell	La font de na Guala
243	Antonio Niell Nicolau	La font de na Guala
247	Miquel Niell	La Costa (2)
253	José Payeras Ribas	La font
253	José Payeras Ribas	La font
253	José Payeras Ribas	La sort Capona
255	Miquel Payeras Picornell	La Sort
256	Rafel Payeras Ribas	La font (2)
261	Lorenzo Perelló Jaume	El Pont
263	Mateo Pieras Ferrà	La sort Capona
264	Antonio Picornell Gili	El Figueràl
264	Antonio Picornell Gili	La sort de na Guala
264	Antonio Picornell Gili	La Font (2)
264	Antonio Picornell Gili	La sort Capona (2)
271	Joan Picornell Jaume	La Font
271	Joan Picornell Jaume	La Creveta o la Sini
272	Joan Picornell Gomila	La Sort
272	Joan Picornell Gomila	La Craveta
274	Miquel Picornell Picornell	La tanca de na Guala
274	Miquel Picornell Picornell	La Font
275	Pedro Picornell Amengual	El Pou

Núm.	Propietari	Topònim
277	Pedro Juan Picornell <i>Xenxis</i>	La Font
286	Miquel Real Mayol	Ca na Vique
296	Juan Rubí Rosselló	La Font
300	Rafael Soler Vanrell	La Costa
301	Sebastián Soler Vanrell	Cane Vica
301	Sebastián Soler Vanrell	La Costa
303	Miguel Tarrassa Gili	La Costa
304	Antonio Vanrell Miralles	La Costa
310	Bartolomé Vanrell y Coll	El Cantó
311	Bartolomé Vanrell Amengual	El Cantó
317	Jaime Vanrell	El Cós
321	Juan Vanrell Picornell	El Pou
321	Juan Vanrell Picornell	La Vela
322	Juan Vanrell Gili	La Sínia
326	Lucas Vanrell Gili	El Pou
330	Miguel Vanrell	La Font
339	Antonio Real Pou	La sort de na Guala
340	Antonio Real Ramis	El Figueral
340	Antonio Real Ramis	La Vela
340	Antonio Real Ramis	Cas Frares
344	Gabriel Real Mayol	El Cos (2)

Per altra part, a l'amillament de 1864, entre els propietaris forans (*forasteros*) hi figura amb el núm. 59, *Antonio (Sebastián) Camps Lladó* com a propietari de *La Font* (Figuera) i de *Llorac*.

Son Poquet o *es Cantó* està situat a la part de ponent del cantó format pel camí de sa Font amb la carretera de Pina. L'origen d'aquest topònim podria tenir relació amb els censos pagats durant el segle XVIII a la senyora Anna Poquet per terres al camí dels Joncs (AMS Cadastre 1769, f. 407), la qual també percebia censos per terres de la sort Capona (f. 408). Els Poquet estaven lligats familiarment amb els Antic de Llorac. Sense poder afirmar amb seguretat si tenia relació amb la família Antic de Llorac, a l'*Amillamiento* de 1864 hi figura

una Isabel Antich Rigo amb una propietat al *Cantó*. Tant Son Poquet com es Cantó són dos topònims actualment en desús, tot i que en coneixem la localització que es correspon amb l'actual topònim de *Can Xiu*.

La Creveta, a la cruïlla del camí de sa Font amb el camí de les Costes, que, com hem vist, té l'origen en la Creu d'en Climent, és un topònim fins fa poc desaparegut. Casualment ha estat recuperat per part dels propietaris actuals, en base a la informació extreta de l'escriptura de propietat.

Com a hipòtesi, el topònim *ca na Vica* podria tenir l'origen en el llinatge Vich, rar a Llorito, documentat el 1650 a la zona de la font Figuera: *Me. Raphel Vich sastre*, una quarterada de terra a la font Figuera; el 1675, *Miquel Vich i lo reverend Gabriel Vich prevere*, una quarterada cada un, també a la font Figuera; fins i tot, el 1684, la viuda de Raphel Vich posseïa una quarterada a la font Figuera.

ELS ÀMBITS TOPONÍMICS

A banda i banda del camí dels Joncs hi ha tot un conjunt d'espais o d'àmbits toponímics que es poden identificar a partir de la toponímia actual (ses Timbes, sa Costa, ses Sorts, sa Vela, cas Frares, sa Sínia, sa Font...), però que també inclouen altres topònims històrics, avui perduts, que s'han de considerar.

Ses Timbes

És un topònim viu, usat per fonts orals, que fa referència al relleu definit per la corba de nivell dels 150 metres, que delimita per la part de ponent la depressió del camí de sa Font. L'accident físic podria coincidir amb una part de l'antic límit de l'alqueria de Manresa per la banda de llevant.

Ses Sorts

Actualment el topònim ses Sorts defineix una partida de terra situada a la part de ponent del camí de sa Font, entre el casc urbà, ses Veles i es comellar d'en Miraes. Amb aquest denominador es coneixen un conjunt de petites parcel·les de conradís que confronten amb el camí i que per la seva proximitat al casc urbà s'han destinades a cultius d'hort a la seca.

Les sorts són peces de terra o porcions de la divisió d'una propietat major, o també resultants d'una parcel·lació de propietat gran. La definició s'escau a la perfecció en el cas de la zona anomenada *ses Sorts*, actualment situada a l'inici del camí dels Joncs, al cantó amb el camí de Pina. Això no obstant, la toponímia històrica ha permès conèixer diversos indrets anomenats amb el genèric *sort* que, amb un determinant, fa més precisa la seva identificació.

La Sort del Pont (ses Sorts / Es Puntarró?)

La sort del Pont estaria situada en el tram del camí dels Joncs més proper al poble. El nom podria tenir l'origen en un antic pont, avui desaparegut, per superar la síquia del camí dels Joncs i que podria situar-se molt prop de l'actual topònim *des Puntarró*.⁴ L'antiga propietat dita *la sort del Pont* era una peça de terra que l'any 1702 confrontava, per una part, *ab Camí Real dit dels Joncs qui va a la vila de St. Joan*, i, per altra part, *ab lo camí de Pina* (ARM ECR 1052, f. 9). Altres registres de la mateixa data identifiquen aquesta peça: *Catalina Real, viuda de Pere Ferragut Gil, del lloc de Ruberts del lloc de Llorito Denuncia tenir y possehir tres Cortons de partinencias de una propietat de tenor de quatre quarterades anomenada la Sort y antes la Sort del Pont que confronta amb el camí real dit dels Jonchs que va des de Llorito a la vila de Sant Joan* (ARM ECR1052 f. 8).

La Sort de na Guala, sa Sort Nova i sa Sort del Camp Radó

Si la sort del Pont estava situada a l'extrem nord del camí dels Joncs, altres sorts s'han de situar a l'extrem sud, a tocar amb el camí Vell d'Algaida, prop de les terres de la part de la font Figuera. Són les anomenades *sort de na Guala*, *sort Nova* i *sort del Camp Radó*. En relació a la sort de na Guala, documentada el 1607, s'ha constatat durant l'edat Moderna l'existència de censos pagadors a la família Gual Desmur; per tant, podria derivar d'una feminització del llinatge Gual. Estaria situada entre el camí de sa Font i Son Bauló. L'any 1648, Rafel Gelabert, fill de Francesc, posseïa una vinya dita *la sort de na Guala* que confrontava amb *camino Regio*, terra de Miquel Font i hort de na Guala (ARM ECR 99, f. 42). Un capbreu de 1702 identifica *lo lloch dit la sort de ne Guala*, confrontant *ab camí de Montuiri* [camí dels Joncs] i amb terres del magnífic senyor Francesc Antic de Llorac (ARM ECR 1052, f. 62). Així mateix, la terra dita *la sort Nova* confrontava, per una part, *ab lo camí dit Muntuari o dels Jochs*, i per altra part, *ab camí del Gayde anant á la vila de Sineu* (ARM ECR 1052, f. 62). Igualment, *La sort dita lo Camp rado*, *scituada en lo lloch dit la Sort de ne Guala que tot era de tenor de dos qdas*. [...], confrontava, per una part, amb *Camí Real qui va desde Llorito á Montuiri per altra nom dit el Camí dels Jonchs*, i, per altra part, *ab terres de la dita Font Figuera que fonch d'Antoni Gelabert y are de es del Magch. Juan Miquel Antich de Llorach* (ARM ECR 1052, f. 64). La *sort Nova* seria una divisió d'una propietat anterior. Respecte a la *sort del Camp Radó*, una de les confrontes de la terra dita la sort Nova era una terra de Rafel Jaume als. *Radó*, un malnom que podria haver donat lloc al topònim (ARM ECR 1052, f. 64).

La sort Capona

Pel que fa a l'origen del topònim la sort Capona, s'ha de considerar que Arnau Capó l'any 1607 posseïa sis quarterades de terra a les Costes. El 1675, sis quarterades de terra

4 Per a l'evolució *Pontarró* > *Puntarró* i els possibles paral·lelismes amb *Pontiró* > *Puntiró*, vegeu AGUILÓ, COSME (2002) «Pontiró i el tractament de la /o/ àtona» a *Toponímia i etimologia*. Mallorca: Universitat de les Illes Balears; Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Miquel dels Sants Oliver; 18). Pàg. 45-48.

propietat de Joan Antic de Llorac estaven a *la sort de na Capona*. És raonable pensar que es tracta de la mateixa peça de terra que hauria pres el nom del propietari de principis del segle XVII, Arnau Capó. Per altra part, a partir de 1684 es repeteixen alguns topònims situats a la sort Capona, de diferents propietaris, alguns dels quals mantenen el llinatge Capó. El cadastre de 1759 (AMS Cadastres i estims 2/19, f. 65v-66v) registra algunes parcel·les d'hort i moltes de camp i vinya, situades entre el camí del Joncs i el camí de Llorac —actual carretera de Montuïri— (*nº 3 Proseguint del camí del moli de llorach fins el camí dit dels Jonchs*). Una de les parcel·les és el *camp dit la sort Capona de Dn. Jo. Antich*. A continuació d'aquesta peça de terra s'enumeren quatre peces més, de mig quartó cada una, propietat de Joan, Francina, Catalina i Pere Capó, la qual cosa reforça els indicis sobre l'origen del topònim. Més endavant, el cadastre de 1769, inclou mig quartó *terra la sort Capona alou de Rey ans de Cata. Capo*, propietat de Bartomeu Jaume Ruberto (AMS Cadastre 1769, f. 408v).

Sa Vela o Ses Veles⁵

És el nom d'un conjunt de propietats situades a la part de ponent del sector septentrional del camí de sa Font, a continuació de ses Sorts i abans d'arribar a es Puntarró. Tot i que el genèric *vela* es repeteix a alguns indrets del terme, l'any 1607 s'ha documentat una peça de *quatre quarterades a la vela*, propietat de Miquel Real que podria situar-se a la zona estudiada. Per altra part, el 1864 un nombre considerable de parcel·les situades en aquest indret porten aquesta denominació.

Sa Font (Sa Font Figuera)

La font Figuera ha donat nom a la propietat homònima situada entre Son Bauló, Llorac i la Torrasa (Son Miralles), ran del camí vell de Sineu a Algaida. La propietat de la font Figuera apareix documentada a la declaració de béns del clergat de Mallorca de 18 de novembre de 1395, juntament amb les propietats que Pere de Quatre anys tenia *en l'alqueria de Manresa al benigalip de la parroquia de Santa Maria de Sineu*. Una de les propietats, *qui es ala Font de la Figuera affronta de una part ab lo camí de Montuhiri e d'altre part ab una possessio sua pertinència de Alou Reial e d'altre part ab les possessions dela alqueria den Anthoni Mestra e daltre part ab lo camí de Sineu qui va a Castelig*. (ARM RP 2.006, f. 781 i 781v).

La possessió de la Font Figuera al segle XVI i la primera meitat del segle XVII era propietat de la família Torelló:

El 1578, *Gabriel torello, Cases y terras del seu rafal de tenor de dotze corterades del bisbe, cinchcentes liures* (AMS Estims 1578, f. 123v).

El 1601, *Gl. Torello de la Font Figuera. al raphal dit la font figuera 9 cdas 2 ctons i casas en dit raphal y al moli 700£, mes 2 cortons vinya 32£* (AMS Cadastre 1601 2/4, f. 64v)

---

5 Sobre l'origen del genèric, vegeu AGUILÓ, COSME (2002) «Les veles en els noms de lloc» a *Toponímia i etimologia*. Mallorca: Universitat de les Illes Balears; Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Biblioteca Miquel dels Sants Oliver; 18). Pàg. 163-165. En el nostre cas, la forma de la parcel·la podria cofirmar la proposta de COSME AGUILÓ, tot i que la situació de la partida de terra, per les característiques físiques relacionades amb el camí dels Joncs, també es podria interpretar d'acord amb la proposta de FRANCESC CANUTO, que relaciona el mot vela a indrets amb aigua estancada.

El 1639, *la font figuera 4 q. 2 cor. Camp 675£* (AMS 1639-1646. Cadastre, f. 310v).

L'any 1675, el *magnífich Joan Antich de Llorach* era propietari de vuit quarterades a la Font Figuera, valorades en 1.000 £ (AMS 1675 2/13, f. 576v). Els descendents continuaven ostentant la propietat el 1759: *camp dit la Font Figuera de Dn Joan Antich* (AMS Cadastre 1759, f. 69).

Probablement els Antic de Llorac venien la propietat de *sa Font* a la família Payeres Betzugo. Antoni Pallares Betzugo apareix documentat l'any 1759 (AMS Cadastre 1759, f. 64v). Miquel Pallares Jaume Betzugo, fill d'Antoni i Magdalena Jaume, que morí el 25 de novembre de 1791, havia estat conductor parcial de la possessió de Llorac.⁶ La seva esposa Francisca Rullan, *Sollerica*, quan morí el 5 d'agost de 1779, fou enterrada en el vas dels Antic de Llorac, a la capella de Sant Joan Baptista del convent de Nostra Senyora de Loreto (APLL Defuncions 1722-1820, f. 46v i 139v). Josep Payeres Rullan, fill de Miquel i Francisca, fou propietari de la Font Figuera.

A mitjan segle XIX, una escriptura de descripció i adjudicació d'herència, acceptada pels germans Miquel, Rafel, Francina i Caterina Payeres Ribas, davant el notari de Sineu Pedro Francisco Mateu, datada el 26 de setembre de 1867, conté la següent descripció: *Una pieza tierra de tres cuarteradas de cabida poco más o menos [...], de las cuales hay un cuartón de viña á poca diferencia y lo restante labrantía con higueras, olmos y una casa sin número en dicho terreno existentes; la que se compone de dos vertientes con sala, cuarto dormitorio, cocina, establo, pajar y su porche con un horno, sita en el distrito de Llorito y puesto conocido con el nombre «Se Font Figuera». Es tenuta en alodio de D. Luis Rentier y Antich y se halla gravada con un censo de diez y siete libras, un sueldo y tres dineros. Linda al Este con tierras de José Payeras, al Sur con camino que de la villa de Sineu conduce á la de Algaida, al Oeste con tierra de Martín Gual y la de Juan Jaume y por el Norte con la de Micaela Real y camino de establecedores.* La finca pertanyia a Miquel Payeres Gelabert que l'havia obtinguda per donació del seu pare Josep Payeres Rullan, mitjançant escriptura pública de 27 de desembre de 1810, davant el notari Gaspar Joaquim Riutort. La propietat continua en mans dels seus descendents, la família Roig Barca.

Quant a la delimitació de l'àmbit toponímic de *sa Font*, és evident que s'ha produït un cas de contaminació o d'ampliació de l'espai que supera els límits del topònim originari. El nom primitiu de *la Font de la Figuera* (1395) ha passat, al llarg dels segles, a definir tota una àrea que s'estén des del casc urbà cap a la part de migjorn, a través de la conca delimitada per *sa Costa* i *ses Timbes*, fins a les terres de les antigues possessions de *Llorac* i *Son Miralles*. Com s'ha dit, aquesta partida de terres s'articula al llarg de l'actual camí de *sa Font*, antic camí dels Joncs.

Cas Frares

El topònim *Los Frares* o *Cas Frares*, documentat els segles XIX i XX, defineix el quadrant situat entre el camí de Sineu, el camí dels Joncs, el camí de *sa Costa* i el camí de

6 Ha perviscut el topònim Can Betzugo dins els establiments de la possessió de Llorac.

Llorac. L'espai, que en la seva major part havia estat propietat del Convent de Nostra Senyora de Loreto, procedent de l'heretat de Francesc Gelabert del Pou. Bona part d'aquestes terres les havia comprat Bartomeu Verd de Montuïri en nom del Convent entre 1648 i 1651. A hores d'ara, des del punt de vista toponímic, mereix una especial atenció. En una part considerable ha estat objecte d'urbanització, que s'ha superposat al territori rural i n'ha desfigurat la traça originària. Paral·lelament a aquest fet, és una zona on han desaparegut un seguit de topònims històrics que estan documentats.

A causa de la desamortització, l'adjudicatari fou Bartomeu Valentí Fortesa *Moixina*, comerciant de Palma, a qui el 12 de juny de 1821 se li adjudicaren les terres anomenades la Creu d'en Climent, la vinya Vella de Son Bauló, el Figueralet, el Bosquet i la vinya de la Bassa pel preu de 118.707 rals i 29 maravedís (MUNAR, 1975: 123-124), majoritàriament situades just baix del Convent. Després de la desamortització de 1835, el 23 de setembre d'aquell any, Marià Valentí Aguiló recuperava la possessió de les terres adquirides el 1821 pel seu pare (ARM P 1414, f. 357-359). Alguns anys més tard, segons l'amillament de Sineu de l'any 1863 (AMS *Amillamiento de Sineu 1863. 3. Forasteros*. Núm. 389), Marià Valentí i Forteza [sic], de Palma, apareix com a propietari de tres quarterades i un quartó, aproximadament, anomenades *cas Frares* i gairebé dues quarterades i mitja més contigües a *cas Frares*, a més d'una casa a Llorito. No coneixem els traspassos posteriors, però hi ha indicis més que probables que bona part de les propietats dels Valentí acabaren en mans d'Antoni Camps Ribas *de sa Bastida*, que comprava les terres amb finalitat especulativa, sobretot les terres de baix del Pou, entre Ses Païsses i el camí de sa Font. La cantonada del camí de sa Font amb la carretera de Sineu donà lloc a *s'Ensanche*, una urbanització promoguda per Antoni Camps que s'inaugurà l'any 1933 (FULLANA; RAMIS, 2003: 79).

el Figueral

La terra anomenada *el Figueral*, o també *el Figueralet*, procedia de l'heretat de Francesc Gelebert *del Pou*. El convent de Llorito en posseï tres quarterades: una *pessa de terra dita lo figueral junt al Camí de Sineu de una part y de altre amb Camí Sender qui confronte ab lo hort y terras del convent de nra. sa. de Llorito* (GINARD, RAMIS, 2007: 43-46). Les tres quarterades es defineixen el 5 de juny de 1651 com *les tres qdas de terra que havem retudas de la heretat del pou y son confrontades ab lo camí qui va a Sineu de la partida del figueral* (ARM C 888 f. 167v). És un topònim desaparegut.

el Palmer o la tanca del Palmer

Correspon a una altra peça de terra de dues quarterades, igualment procedent de Francesc Gelabert, dit *del Pou*, anomenada *la tanca del Palmer* o *el Palmer* (GINARD, RAMIS, 2007: 49-50). Confrontava *ab camí per lo qual se va de dit lloch de Llorito á la font figuera* i el camí o plaça o placeta del Pou: *terres del Palmer devant lo pou de dit lloch junt al camí anant a Muntuyri* (ARM Not. 4549 f. 119). Per la ubicació gairebé amb seguretat es correspon amb la terra que el 1771 s'anomena *el sementer del Pou* (MUNAR, 1975: 58 i 164). *El Palmer* és un topònim ben documentat durant el segle XVII i actualment desaparegut.

el Canyaret i l'Era

Les dues peces de terra, anomenades el *Canyaret* i l'*Era*, estaven situades de manera contigua a la tanca del Palmer i confrontaven amb la placeta dita del Pou. *Lo Cañeret* tenia una extensió de dues quarterades i mitja i una lliura 15 sous de terra i estava situada *an la tanca dita lo Palmer*, confrontant amb la placeta del Pou. El 1635 s'havia registrat una propietat de Francesc Gelabert del Pou de dues quarterades *al canyar* valorada en 400 lliures (AMS 1630-1639 Cadastre 2/8. f. 297v). La peça de l'Era, de 5 quartons d'extensió, igualment procedia de l'heretat de Francesc Gelabert del Pou. Confrontava amb el Pinaret. El 15 de setembre de 1648, Bartomeu Verd comprava la terra *dictum la hera* de tenor de cinc quartons que confrontava amb camí reial, terres de Margalida Estela i Fee i terres romanents de l'heretat de Francesc Gelabert del Pou (ARM ECR 99, f. 29r-30v). Bartomeu Verd lliurava al convent la quarterada i un quartó de la terra anomenada *la Era Vella* l'1 de juliol de 1658 en acta del notari Antoni Estela (ARM Not. 4549 f. 119). Prové de la quarterada anomenada *la ere*, valorada en 200 lliures, documentada el 1635 (AMS 1630-1639 Cadastre 2/8. f. 297v). És, sens dubte, la quarterada i un quartó i mig *junt a las ditas* [fa referència al Palmer i les finestres del convent] *dita la hera*, valorada en 320 lliures (AMS 1650 Trabuch i descarrech 2/11. f. 488v).

el Pinaret

Era una peça de terra, dita *el Pinaret* o *lo Pinaret*, de quatre quarterades, que confrontava amb el camí de Sineu, amb l'Era i amb el camí de Llorac (actual carretera de Montuïri). El convent la posseïa en virtut d'establiment de l'heretat de Francesc Gelabert *del Pou*, en acta de 25 de febrer de 1661.

El medi físic pot explicar alguns dels topònims. El Canyaret, situat a la part més baixa, tot coincidint i donant continuïtat al comellar de Baix de sa Riba i a l'antiga síquia central de drenatge que, a través de *sa Sini*, enllaça amb el camí de sa Font o dels Joncs. De fet, aquesta presència d'aigua explicaria, per una part, la vegetació de canyar i, per altra, la pervivència del topònim actual *sa bassa d'en Brines*. A llevant del Canyaret, damunt el coster s'emplaçaria l'era que hauria donat lloc al topònim. Finalment, a la cantonada formada pel camí de Sineu amb el camí de Llorac, se situaria *el Pinaret*, una zona que podria haver estat ocupada, si més no parcialment, per vegetació de pinar de la qual encara en romanen restes a *sa Costa*.

Un inventari del Convent de Llorito, de *circa* 1820-1821, aporta informació sobre els topònims de *cas Frares*:

Mas otra pieza de tierra de 3 quarteradas llamada el figueralet [...] en la que hay algunas higueras.

[...] otra pieza de tierra de 5 quarteradas llamada la creu den Climent o sementer del Pou en la que se hallan algunas Ygeras y almendros. La denominació podria correspondre al Palmer o la tanca del Palmer i al Canyaret.

[...] otra pieza de extension de 4 quarteradas y un corton llamada el sementer del Era en el que se hallan algunas higueras y almendros como tambien una hera y esta contigua al antecedente. Segurament coincideix amb l'Era i part del Pinaret.

[...] *una pieza de tierra de dos quarteradas plantadas de viñedo llamada la viña de la base contigua al antecedente. Más, [...] contiguo al camino de Sineu una pequeña porcion de terreno llamada la basa que confina con el sementer de la hera y sirve para deposito de estiercol.* Probablement aquestes descripcions fan referència a les terres que s'estenen entre l'indret de Baix de sa Riba i la cantonada conformada pels camins de Sineu i de Llorac.

Per altra part, dins cas Frares han perviscut diversos topònims que designen específicament parts o indrets de la zona. Aquest és el cas d'**es Cocons**, situat al cantó de ponent del camí de Sineu amb l'antic camí de Llorac, davant el molí de Llorac. No disposam de documentació històrica d'aquest topònim que és un nom viu.

La bassa d'en Brines

És un topònim situat ran de la carretera de Llorito a Sineu, entre el camí de sa Font i l'antic camí de Llorac. Aquest indret coincideix amb la part baixa del comellar de Baix de sa Riba, a l'altra banda de la carretera, que tenia una antiga síquia central de drenatge que, a través de *sa Sini*, enllaçava amb el camí de sa Font o dels Joncs. El 15 de setembre de 1648 es fa referència a la síquia a una peça de terra de Margalida Estela i Fee, situada *fins an al marge, y colsada fins á la sequia*, que confrontava amb terres de Bartomeu Verd, amb el camí reial de Sineu i amb l'Era (ARM ECR 99, f. 27). El genèric *bassa* fa referència a un 'clot relativament poc fondo, excavant en terra on es recullen les aigües pluvials o d'altra procedència', també té el significat de 'clot on són dipositats els fems' (Alcover; Moll, 1980, II: 345). Casualment, aquests dos significats poden relacionar-se amb el cas que ens ocupa. En primer lloc, l'indret és el punt idoni per recollir les aigües de drenatge de baix de la Riba. En segon lloc, el 12 de juny de 1821 es documenta *una pieza de tierra de dos quarteradas plantadas de viñedo llamada la viña de la base. La vinya de la Bassa* era propietat del Convent, contigua al camí de Sineu, confrontava amb el sementer de l'Era i s'usava com a femer. La definició del femer és la següent: *contiguo al camino de Sineu una pequeña porcion de terreno llamada la basa que confina con el sementer de la hera y sirve para deposito de estiercol* (APLL Inventari 1820-1821).

Finalment, **sa Sini** o **ses Sínis** designa un conjunt de petites propietats situades a la part de llevant del camí dels Joncs o de sa Font, entre el camí de ses Costes i el Puntarró. Prenen el nom d'una sínia, actualment anomenada *sa sínia d'en Beatet*. L'indret se situa a zona de la històrica *creu d'en Climent*. La relació entre els dos topònims es documenta l'any 1864, a la parcel·la anomenada *la Creveta o la Sini*, propietat de Joan Picornell Jaume.

Sa Costa o ses Costes

Com en el cas de ses Timbes, *sa Costa* o *ses Costes* és una elevació del terreny, que assoleix els 156 metres d'altura, i que defineix el límit, per la part de llevant, del comellar del camí de sa Font. El desnivell és resseguit longitudinalment per l'antic camí de Llorac (actual carretera Ma-3231) que defineix, així mateix, una confronta entre les antigues propietats de la família Gelabert del Pou i les possessions de Son Garcies i de Llorac.

El topònim *les Costes* es documenta l'any 1615; *sa Costa*, el 1684. Un capbreu de 1702 situa aquest topònim: *Catta. Togoras Muller de Guilerm Real als. Busquets, filla de Pere Togoras als. Selvá, Denuncia tenir y possehir dos Cortons de terra de pertinencias de la propietat dita la Costa de tenor de tres quarteradas y mitja, scituades en lo lloch de llorito, en alou del Sr. Rey á Merçe de lluisme [...]. Confrontan dits dos cortons de una part ab terras de Antonina Real se tia de sobre capbrevats de las matexas pertinencias, de altra ab terras de la Possessió Son Garcias dels hereus del Magnifch Juan Antich de Llorach, de altra ab terras de Catta. Gelabert viuda de Rafel Capo, y de altra ab terra de Rafel Real Mey [...]* (ARM ECR1052, f. 8-9).

CONCLUSIONS

El camí dels Joncs i la font Figuera, a migjorn del poble, és un dels indrets més representatius respecte a l'evolució de la propietat, en la mesura que es constata que és la zona que ha patit el major procés de fragmentació i de subdivisions en petita propietat de tot el terme, sens dubte per la proximitat al nucli urbà i per la disponibilitat d'aigua, tant superficial com a poca profunditat. Probablement, es tracta d'una de les àrees amb terres de major qualitat. La quinzena de parcel·les documentades a principis del segle XVII són un centenar a finals d'aquest segle i durant el segle XVIII i més de dues-centes el 1864.

Tot i que no ha pogut ésser documentat de forma explícita, el procés de parcel·lació, les terres del camí de les Jonqueres provenen de les antigues propietats de Francesc Gelabert del Pou, desfetes cap a 1650, de l'antic rafal de la font Figuera i d'altres propietaris de menor entitat. La desamortització de les propietats conventuals incrementava les divisions de les terres després de 1835.

A través de la toponímia històrica és possible fer una lectura del territori i dels canvis d'usos i del mateix paisatge. El nom del camí dels Joncs o de les Jonqueres és indicatiu de la vegetació natural pròpia d'un lloc humit, representat en aquest cas per la síquia que coincideix amb el traçat viari i que té continuïtat en el torrent de Llorac. Semblants característiques també s'intueixen a través d'altres noms com el Canyar o el Palmer, o el més modern de la Bassa d'en Brines. La coberta forestal pròpia de zones més elevades està representada pel Pinaret a la Costa, un altre topònim històric indicatiu de la configuració del relleu.

Els cultius tradicionals de secà serien sobretot els cereals, a partir dels quals s'adiu el topònim de l'Era, o fins i tot, la relativa proximitat d'alguns molins de vent fariners com és el cas del molí de Llorac. Això no obstant, és molt evident també la presència històrica de la vinya i del figueral. Tot i que no estigui explícitament documentat, és segura la presència de petites extensions d'horta a partir de l'establiment en petita propietat i la construcció de pous de greixina que, juntament amb els albellons i la síquia, configuren un sistema de drenatge del terreny que, alhora que evita la humitat excessiva, permet un aprofitament en petit conreu de regadiu, tot i que sigui mitjançant l'extracció manual de l'aigua dels pous, atès que la presència de sínies és escassa. Cal recordar que al Pla de Mallorca era habitual el cultiu d'hortalisses «a la seca», en el qual l'aigua dels petits pous s'usava en petites quantitats, pràcticament només per tal que les plantes arrelassin.

El genèric *sort* permet llegir el resultat de les successives parcel·lacions, mentre que el genèric *vela* seria representatiu no només de la fragmentació sinó també de la presència d'aigua. Altres topònims tenen relació amb les característiques de les construccions antròpiques: és el cas del pont d'en Mestra o de l'actual Pontarró, en referència al punt del camí per superar la síquia; la creu d'en Climent o la creueta podria fer referència a una fita o al creuer de camins que posteriorment seria també el límit de les terres propietat del convent. Finalment el cós, com a indret destinat a les corregudes, s'escau a un lloc com aquest, pla i proper al casc urbà.

BIBLIOGRAFIA

- AGUILÓ, COSME (2002) *Toponímia i etimologia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat; UIB (Biblioteca Miquel dels Sants Oliver; 18).
- ALCOVER, ANTONI MARIA; MOLL, FRANCESC DE B. (1975/1980) *Diccionari Català -Valencià -Balear*. [DCVB]. Palma de Mallorca: Ed. Moll.
- BIBILONI TROBAT, GABRIEL (1997) *Llibre d'Inquisicions de la Cúria Reial de la Parròquia de Castellitx (1379-1388)*. Algaida: Ajuntament d'Algaida; Consell Insular de Mallorca.
- CORTÈS FORTEZA, SANTIAGO (1995) *70 anys d'història de Lloret de Vistalegre 1924-1994*. Ajuntament de Lloret de Vistalegre.
- FULLANA PUIGSERVER, PERE; RAMIS PUIG-GROS, ANDREU (2003) *Societat rural i religió. Les filles de la Misericòrdia, Terciàries de Sant Francesc, a Llorito (1866-2001)*. Palma: Lleonard Muntaner ed. (Llibres de la Nostra Terra; 55).
- GINARD BUJOSA, ANTONI; RAMIS PUIG-GROS, ANDREU (2007) El patrimoni immoble del convent de Llorito. A *De la terra al cel. Patrimoni eclesiàstic a Llorito*. Mallorca: El Gall Ed. Pàg. 15-170.
- MULET RAMIS, BARTOMEU; ROSSELLÓ VAQUER, RAMON; SALOM SANCHO, JOSEP M. (1994) *La capitalitat de Sineu. Segles XIII i XIV*. Sineu: Ajuntament de Sineu.
- MULET RAMIS, BARTOMEU; ROSSELLÓ VAQUER, RAMON; SALOM SANCHO, JOSEP M. (1995) *La crisi de la vila de Sineu. Segle XV*. Sineu: Ajuntament de Sineu.
- MUNAR OLIVER, GASPÀR (1975) *Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent*. Palma de Mallorca: Ed. Moll.

ABREVIATURES

AMS. Arxiu Municipal de Sineu.

APLL. Arxiu Parroquial de Llorito.

ARM. Arxiu del Regne de Mallorca.